
LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

ELS JOVES

Hi ha una veritable espectació per conèixer l'actitud dels joves en el camp de la política, ja que són ells, nous elements actius, els qui poden tombar la balança en un sentit o altre.

Durant els set anys de Dictadura s'han forjat set generacions de nous electors, i no sabem, d'una manera certa, si aquests set anys mancats d'educació i lluita polítiques, hauran influït perjudicialment i en sentit negatiu en la formació de ciutadans conscients del seu dret.

Tota la premsa concorda, unànimement, en la importància que té l'element jove i la seva futura intervenció en les lluites polítiques. Durant els set anys de mordassa i esterilitat ciutadana, semblava que no glatis el cor de la joventut; no havia estat possible prendre el pols a les noves generacions, i la desorientació era general i ens tenia perplexes pensant en l'avenir.

Semblava que l'esport, el flirt i la frivolitat, tenien empresonat l'esperit del jovent i que les més altes funcions de l'home eren menyspreuades i considerades àdhuc com un lastre ridícul de generació passada de moda.

Però poc abans de caure el Dictador, la joventut s'alçà viva i potent, amb tot l'esclat d'una força nova, com una torrentada regeneradora, saltant sobre tots els obstacles que fins llavors l'havien continguda, i fou ella, la que, amb la seva impetuositat i amb la

seva energia viril, ens mostrà els camins de la dignitat i donà proves evidents que el seu cor glatia fortament i es nodria d'esperances en un futur tot seu.

Ara bé, voldríem que aquest impuls de la joventut no hagués estat provocat per una circumstància de moment, sinó que respongués a un sentit profund de civisme i educació.

Les enquestes obertes per la premsa ens han ofert el pensament de gran nombre de joves, però resta, encara, un immens sector mut, que no sabem què desitja, ni quin criteri té. Cal esperar que els que han parlat representen la voluntat dels altres, i que tots junts poden ésser la força que somniam pel futur.

Una tendència ben marcada i ben clara sobresurt en el moviment social i polític dels joves, i aquesta és una franca orientació esquerrana. El conservadurisme és propi de la maduresa, i per això no ens estranya, en els joves, aquella tendència.

I una cosa que ens aconsola, i que ens omple d'esperança i de fe, és que els joves, dins l'esquerra, coincideixen, en gran majoria, en l'apreciació dels problemes regionals: en el camp republicà es manifesten federalistes; en el camp indefinit, quant al règim, es declaren partidaris de l'autonomia regional.

Desitjam que la joventut es mantengui en aquest pla de dignitat política i que no es deixi portar per altres camins, que li restarien les simpaties i les esperances que en ella tenen posades els qui, pels seus anys, pertanyen ja a altres generacions en decadència.

DIJOURS SANT

RECORDS D'INFANT

HI havia dies en què la ciutat apareixia als meus ulls d'infant, com a transfigurada, més intensament evocadora del passat, tal com l'estimava, així com anys després l'he somniada. Un d'aquests dies era el Dijous Sant.

Que el sol acariciador d'abril dauràs la vila o bé que la llum fina i perlada d'un dia gris l'embolcallàs, prenia, aquella, en tal diada, un aspecte auster i solemniat de ciutat morta. Al contacte del religiós silenci del sagrat jorn semblaven despertar i reviure les velles pedres dels antics casals i convents, i en els carrers senyorial i levític, recoberts d'arena, prenien estranyes ressonàncies les petjades dels fidels que els recorrien, com si al seu sord trepig se desvetllassen ecos adormits per les centúries.

Els convents de monges tancades prenien en tal dia un viu relleu. Semblava que el seu habitual silenci s'expandia fora dels alts murs claustrals aplacant el tràfec i brogit ciutadà. A darrera d'aquelles tàpies, que guarden incrustats, com a fòssils vestigis d'arquitectura civil, arcs de mig punt tapiats i cegades finestres coronelles, la vida s'escola monòtona i tranquil·la dins un decor medieval o renaixentista, presentit exteriorment a través de les torres dels seus campanars, gràcils com a minarets, i dels seus patis ombrejats d'acàcies o desmais. En traspasar el Dijous Sant les portes plate-resques o neoclàssiques dels temples conventuals sentia la poètica evocació del passat i d'un món desconegut i suggestiu. A la claror parpellejant de les llànties prenien un tremolós relleu els daurats altars barrocs que brillaven dins la penombra de les capelles; les incisives reixes monacals de ferres punxaguts, hostils al món, com a cilicis, oferien un auster sentit penitencial, que confirmava el cant lent i anguniós del *Miserere* acompanyat de flagellacions.

Resplandien les daurades i blanques Cases Santes, ingènues i simètriques, fulgurants com a constellacions. La fada olor de la cera litúrgica s'unia al baume enervant de les freixedies i violetes

florides dins els claustres monacals Mesclat al viu perfum primaveral que exhalava la Casa Santa, muntava fins a les altes galeries dels cors conventuals, la remor de la multitud que constantment entrava i sortia dels temples, un perfum mundanal, un frec de sedes, qui tal volta feia espurnejar uns ulls darrera el calats de las gelosies, despertant el foc mal colgat de records passats...

A l'hora foscant, en què s'apagaven els darrers fulgors d'uns núvols rosats per sobre les amples volades dels casals dels vells carrers i s'encenien els fanals de gas de les cantonades il·luminant-los d'una llum groguenca i somorta, prenia la ciutat un aire més pensatiu i concirós, en aquella hora fervent en què, per entre el negre formigueig de la gentada, desfilava interminable i lenta la llarga processó de penitents blavosos i morats. Un lleuger murmuri acollia el pas de les caperutxes que peus nusos avançaven penosament, vinclant-se sota el pes de les cadenes que les cenyien, i la multitud s'inclinava sorpresa, com moguda per una onada de veneració i de respecte, al davant de la punyent imatge del Crist clavat en Creu.

Serpentejant per entre carrerons recorria la llarga processó tots els convents: el de les Agustines, el de les Caputxines, el de les Tereses, el de les Dominiques, el de les Jerònimes... fins a deturar-se a reposar a l'antic monestir de les Clarisses. Se dispersaven aleshores desordenadament els penitents pels veïns carrers; omplien les petites tavernes enclotades, que oferien escenes de disbauxa dignes del llapis d'un Daumier o d'un aiguafort de Goya; vagaven com ombres per les muralles i llurs caperutxes il·luminades per la llum del pleniluni se projectaven immenses dins la buidor dels fossos.

Entrada la nit, passava la processó sota les voltes immenses de la Seu que el resplandor dels ciris il·luminava fantàsticament, foragitant les misterioses tenebres que de cap a cap d'any hi dormien; i ja tard, en retirar-me a casa, sentia encara dins el nocturn silenci el ritme llunyà i acompassat dels tambors, les veus apagades del cant del *Stabat*, els acords d'una marxa funerària.

Ja dins el llit me donava insomni la punyent i dolorosa salmòdia del *Miserere* que les Caputxines acompanyaven de flagellacions. Sentia el perfum enervant de les freixedies i violetes que exhalaven les Cases Santes, i amb els ulls mig clucs, abans d'adormir-me, veia les gegantines ombres de les caperutxes que vagaven pels bastions.

BARTOMEU FERRA

QUÈ ÉS UN CLÀSSIC?

DE SAINTE - BEUVE

QUESTIÓ delicada i de la qual, segons edats i circumstàncies es podria donar solucions bastant diverses. Un home d'esperit me la proposa avui, i jo vull assajar sinó de resoldre-la, almenys d'examinar-la i remoure-la davant els nostres lectors, no fos més que per induir-los a respondre-hi i per aclarir sobre això citat, si puc, llur idea i la meva. ¿I per què no s'escaurà de tant en quant en la crítica tractar alguns d'aquests assumptes que no són personals i on ja no es parla de qualcú, sinó de qualque cosa, i que els nostres veïns els anglesos han reeixit tan bé a fer tot un gènere sote el títol modest d'*assaig*? És veritat que per tractar de tals assumptes, que són sempre un poc abstractes i morals, convé parlar amb calma, ésser segurs de la seva atenció i la dels altres i trobar un d'aquests quarts d'hora de silenci, de moderació i d'esplai que rarament coincideixen a la nostra amable França i que el seu geni brillant és impacient de soportar fins quan ella vol ésser assenyada i no fa pus revolucions.

Un clàssic, segons la definició ordinària, és un autor antic, ja consagrat en l'admiració i que fa autoritat en el seu gènere. El mot *clàssic*, pres en aquest sentit, comença a aparèixer en els romans. Ells anomenaven pròpiament *classici*, no tots els ciutadans de les diverses classes, sinó els de la primera solament, i que posseïen almenys una renda d'una certa quantitat determinada. Tots els qui posseïen una renda inferior eren designats per la denominació *infra classem*, per davall de la classe per excel·lència. En sentit figurat, el mot *classicus* es troba emprat a Auli-Gelli i aplicat als escriptors: un escriptor de valor i anomenada, *classicus assiduusque scriptor*, que compta, i que no és confós en la multitud de proletaris. Una tal expressió suposa una edat bastant avançada perquè hagi tengut ja un empadronament i una classificació en la literatura. Per les modernes, a l'origen, els vers, els únics clàssics foren, naturalment,

els antics. Els grecs, qui per gràcia singular i una lleugeresa fàcil de l'esperit no tengueren altres clàssics que ells mateixos, eren al començ els sols clàssics dels romans que s'esforçaven i s'enginyaven per imitar-los. Aquests, després de Ciceró i Virgili, tengueren llurs clàssics també i devingueren quasi exclusivament els dels segles que succeïren. L'edat mitja, que no era tan ignorant de l'antiguitat llatina com es creia, però que era mancada de mesura i de gust, confonia categories i ordres: Ovidi hi era tractat amb preferència a Homer, i Boeci semblava un clàssic almenys igual a Plató. La renaixença de les Lletres als segles XV i XVI vengué a aclarir aquesta llarga confusió i solament llavors les admiracions se graduaren. Els vers clàssics autors de l'antiguitat es destacarien endavant dins un fons lluminós, acoblant-se harmoniosament sobre llurs dos turons.

Entretant les literatures modernes eren nascudes i algunes de més precoces com la italiana ja tenien llur manera d'antiguitat. Dant havia aparegut i en bona hora la seva posteritat l'havia saludat clàssic. La poesia italiana ha pogut ben encongir-se després, però quan ha volgut ha trobat sempre, ha conservat l'impuls i el ressò d'aquest alt origen. No és indiferent per una poesia prendre així el seu punt de partença, la seva font clàssica de lloc alterós, i, per exemple, descendir de Dant enlloc de sortir penosament de Malherbe.

La Itàlia moderna tenia els seus clàssics, i l'Espanya tenia tot el dret de creure que ella posseïa els seus, quan la França se cercava a si mateixa encar. Alguns escriptors de talent, en efecte, dotats d'originalitat i d'una verba d'excepció, alguns esforços brillants, isolats, sense continuïtat, de cop interromputs i que sempre es precis recomençar, no basten per dotar una nació d'aquest fons sòlid i imponent de riquesa literària. La idea de clàssic implica en si qualque cosa que té consistència seguida, que fa conjunt i tradició, que es composa, es tramet i dura. No fou fins després dels bells anys de Lluís XIV que la nació sentí amb trasbals i orgull que tal benhaurança era arribada. Totes les veus ho diuen llavors a Lluís XIV amb adulació, exageració i èmfasi, i, amb tot, amb un cert sentiment de veritat. Es veu llavors una contradicció singular i colpidora: els homes més corpresos de les meravelles d'aquest segle de Lluís el Gran i que arribaven a sacrificar tots els antics als moderns, aquests homes, dels quals Perrault era el cap, tendien a exaltar i a consagrar fins aquells que trobaven per contra-

dictors i ardents adversaris. Boileau venjava i sostenia amb còlera els antics contra Perrault qui preconitzava els moderns, és a dir, Corneille, Molière, Pascal i els homes eminents del seu segle, comprès Boileau un dels primers. El bon La Fontaine, prenent partit en la querella, no s'adonava que ell mateix, malgrat els seus oblits, era a la vetlla de revelar-se clàssic també.

La millor definició és l'exemple: després que la França posseï el seu segle de Lluís XIV i pogué considerar-lo un poc a distància, sabé el que era un clàssic, millor que per tots els raonaments. El segle XVIII fins en la seva mescolança, per algunes belles obres degudes als seus quatre homes va contribuir a aquesta idea. Llegiu *El segle de Lluís XIV*, de Voltaire; *Grandesa i Decadència dels romans*, de Montesquieu; les *Epoques de la Natura*, de Buffon; el *Vicari savoia* i les belles pàgines de fantasia i descripció de natura, de Jean-Jacques, i digau si el segle XVIII no ha sabut en les seves parts memorables conciliar la tradició amb la llibertat de desplegament i independència. Però al començ d'aquest segle i sota l'Imperi, en presència dels primers assaigs d'una literatura decididament novella i qualche mica arriscada, la idea de clàssic, en alguns esperits resistents i més contristats que severs, se va estrènyer i encongí estranyament.

El primer diccionari de l'Acadèmia (1694) definia simplement un autor clàssic "un autor antic molt aprovat i que fa autoritat en la matèria que tracta". El Diccionari de l'Acadèmia de 1835 estreny molt més aquesta definició i d'un poc vaga que era la fa precisa i fins esquifida. Defineix autors clàssics aquells que han devengut models en una llengua qualsevol i en tots els articles que segueixen aquestes expressions de models, de regles establides per la composició i estil, regles estrictes de l'art a les qual es deu conformar, es repeteixen contínuament. Aquesta definició de clàssic ha estat feta evidentment per respectables acadèmics avantpassats nostres en presència i en vista de ço que s'anomenava llavors el romàntic, és a dir, en vista de l'enemic. Seria hora, em sembla, de renunciar a aquestes definicions restrictives i tímides i eixamplar-ne l'esperit.

Un ver clàssic, com m'agradaria sentir-lo definir, és un autor que ha enriquit l'esperit humà, que n'ha augmentat el tresor, que li ha fet donar una passa més, que ha descobert alguna veritat moral no equívoca o retrobat qualche passió eterna en el seu cor on tot semblava conegut i explorat; qui ha fet ofrena del seu pen-

sament, la seva observació sota la forma que sia, però ampla i gran, fina i sensata, sana i bella en si, qui ha parlat a tots en un estil seu i que es troba també en el de tothom, en un estil nou sense neologisme, nou i antic, fàcilment contemporani de totes les edats.

Un tal clàssic ha pogut ésser un moment revolucionari, ha pogut semblar-ho almenys, però no ho és; no ha capgirat el que ell engendrava més que per restablir ben aviat l'equilibri pel profit de l'ordre i de la beutat.

Es poden posar, si es vol, noms sota aquesta definició que jo voldria fer grandiosa i flotant o per dir-ho tot, generosa, Jo hi posaria tot d'una Corneille de *Polyeucte*, *Cinna* i *Horace*. Hi posaria Molière, el geni poètic més complet i més ple que hem tengut en francès.

“Molière és tan gran, deia Goethe (aquest rei de la crítica) que ens estranya de nou cada vegada que el llegim. És un home apart; les seves peces voregen el tràgic i ningú no té el coratge d'imitar-lo. El seu *Avar*, on el vici destrueix tota afecció entre pare i fill, és una obra de les més sublimes i dramàtiques al grau més alt... En una peça de teatre, cadascuna de les accions deu ésser important ella mateixa i tendir vers una acció més gran encar. El *Tartuf* és, sota aquesta relació, un model. Quina exposició a la primera escena! Des del començ tot té una alta significació i fa pressentir quelcom de molt important. L'exposició, en tal peça de Lessing que es podria citar, és molt bella; però la de *Tartuf* no es dona més que una vegada al món. És en aquest gènere el que hi ha de més gran... Cada any jo llegesc una peça de Molière com de tant en quant contempl qualche gravat segons els grans mestres italians”.

No dissimul que aquesta definició que acab de donar de clàssic excedeix un poc la idea que hom s'acostuma fer sota aquest nom. S'hi fan entrar sobretot condicions de regularitat, de prudència, de moderació i de raó que dominen i contenen totes les altres. Lloant M. Royer-Collard, M. de Remuset deia: “Si posseeix dels nostres clàssics la puresa de gust, la propietat de termes, la varietat de girs, la cura atent d'ajustar l'expressió i el pensament, no deu més que a ell mateix el caràcter que ha donat a tot allò”. Es veu que aquí la condició de les qualitats clàssiques sembla decantar-se a l'harmonia i al matís, al gènere ornat i temperat. És això també l'opinió més general. En aquest sentit els clàssics per ex-

cellència serien els escriptors d'ordre mitjà, justs, sensats, elegants, sempre nets, d'una força lleugerament velada. Josep Maria Chénier ha traçat la poètica d'aquests escriptors moderats i acomplits en aquests versos on es mostra llur felicitat deixeble:

*C'est le bon sens, la raison qui fait tout;
Vertu, génie, esprit, talent et goût.
Qu'est-ce vertu? raison mise en pratique;
Talent? raison produite avec éclat;
Esprit? raison qui finement s'exprime;
Le goût n'est rien qu'un bon sens délicat
Et le génie est la raison sublime.*

Fent aquest versos pensava de manera manifesta en Pope, en Despréau, en Horaci llur mestre de tots. El propi d'aquesta teoria que subordina la imaginació i la sensibilitat mateixa a la raó, i de la qual Scaliger ha donat potser el primer senyal en els moderns, és la teoria llatina pròpiament parlant i ha estat també de preferència durant llarg temps la teoria francesa. Ella és vera si no s'abusa d'aquest mot *raó*; però és evident que se n'abusa, i que la raó, per exemple, si pot confondre's amb el geni poètic i ésser una sola cosa a l'Epístola moral, no seria la mateixa cosa que aquest geni tan variat i tan diversament creador en l'expressió de les passions del drama o de l'epopeia. On trobareu la raó en el IV llibre de l'Eneida i en els trasports de Dido? On la trobareu en els furors de Fedra? Qualsevol sia l'esperit que ha dictat aquesta teoria, condueix a posar en primer rengle de clàssics els escriptors qui han governat llur inspiració més bé que els qui s'hi són abandonat, a posar-hi Virgili amb preferència a Homer, Racine encara més que Corneille. L'obra mestra que aquesta teoria ama de citar, i que reuneix, en efecte, totes les condicions de prudència, força, audàcia gradual, elevació moral i grandesa, és *Athalie*. Turenne en les seves dues darreres campanyes i Racine en *Athalie*, vetaquí els grans exemples del que poden els prudents quan prenen possessió de tota la maduresa de llur geni i entren en llur agosarament suprem.

Buffon, en el seu discurs sobre l'estil, insistint sobre aquesta unitat de concepció, d'ordenament i execució qui és el segell de les obres pròpiament clàssiques ha dit: "Tot assumpte és un; i per vast que sia, pot ésser comprès en un discurs. Les interrupcions, les pauses, les seccions no deuen usar-se més que quan es tracta

d'assumptes diferents, o quan havent de parlar de coses grans, espineses i dispars, la marxa del geni es troba interrompuda per la multiplicitat d'obstacles, i contreta, per la necessitat de les circumstàncies: altrament, el gran nombre de divisions, lluny de fer una obra més sòlida, en destrueix el conjunt; el llibre apar més clar als ulls, però el disegni de l'autor segueix obscur".

I continua la seva crítica, tenint a la vista l'*Esperit de les Lleis*, de Montesquieu, aquest llibre excellent pel fons, però tot esbocinat, on l'illustre autor, afadigat abans del terme, no pot inspirar tot el seu alè i organitzar de qualque manera tota la seva matèria.

No obstant, me costa pena de creure que Buffon no hagi pensat també, per contrast, en aquest mateix endret, en el *Discurs sobre la Història Universal*, de Bossuet, d'assumpte, en efecte, tan vast i tan *un* i que el gran orador ha sabut *contenir en un sol discurs*. Obri's la primera edició de 1681, abans de la divisió per capítols que s'hi ha introduït després, i que ha passat del marge al text fragmentant-lo: tot s'hi descabdella d'una sola tongada i quasi d'un alè, i es diria que l'orador ha fet aquí com la natura de què parla Buffon que ha *treballat sobre un pla eternal*, del qual no s'és mai separat, tant sembla haver entrat en les familiaritats i en els consells de la Providència.

Athalie, el *Discurs sobre la Història Universal*, tals són les obres mestres més elevades que la teòria clàssica rigurosa pot oferir als seus amics com als seus enemics. I, no obstant, malgrat el que hi ha d'admirablement simple i majestuós en l'acompliment de tals produccions úniques, voldriem, en l'art habitual afluixar un poc aquesta teoria i mostrar que hi ha lloc per eixamplar-la sense anar fins al relaxament. Goethe que m'agrada citar en semblant matèria ha dit:

"Anomen clàssic allò sà, i romàntic allò malalt. Per mi el poema dels *Nibelungen* és clàssic com Homer, tots dos bons i vigorosos. Les obres del dia no són romàntiques perquè sien noves, sinó perquè són febles, malaltisses o malaltes. Les obres antigues no són clàssiques perquè sien velles, sinó perquè són enèrgiques, fresques i àgils. Si consideràssim el clàssic i el romàntic sots aquests dos punts de vista estariem ben aviat d'acord". En efecte, abans de fixar les seves idees a aquest respecte m'agradaria que tot esperit lliure fes anteriorment una volta i se donàs l'espectacle de les diverses literatures en llur vigor primitiu i llur infinita varietat. Què hi veuria? Un Homer abans de tot, el pare del món clàssic, però que és encar

menys certament un individu simple i ben distint que l'expressió vasta i vivent d'una època tota sencera i d'una civilització semi-bàrbara. Per fer-ne un clàssic pròpiament dit ha calgut prestar-li més tard un disseny, un pla, intencions literàries, qualitats d'aticisme i urbanitat, amb les quals no havia certament somniat en el desplegament abundant de les seves inspiracions naturals. I al costat d'ell, què es veu? Ancians augusts, venerables, Esquil, Sófocles, però tots mutilats i que no romanen drets sinó per representar un tros d'ells mateixos, la resta de tants d'altres, tan dignes com ells, sens dubte, de sobreviure i que han sucumbit per a sempre sota la injúria de les edats. Aquest sol pensament ensenyaria a un esperit just a no mirar el conjunt de les literatures, àdhuc les clàssiques, d'una manera massa simple i restringida i sabria que aquest ordre tan exacte i mesurat, que ha prevaletcut després, no ha estat introduït més que artificialment en les nostres admiracions del passat.

Arribant al món modern, què seria, doncs? Els noms més grans que es troben al començ de les literatures són aquells qui torben i fereixen les idees que s'han volgut donar del bell i convenient en poesia. Shakespeare, és un clàssic, per exemple? Sí, ho és avui per Anglaterra, pel món; però en temps de Pope, no ho era. Pope i els seus amics eren els únics clàssics per excel·lència; tals semblen definitivament l'endemà de llur mort. Avui són clàssics encara, mereixen ser-ho, però no ho són més que de segon ordre, i vet-los allà per sempre dominats i posats a llur lloc pel qui ha recuperat el seu sobre les altures de l'horitzó.

BARTOMEU FORTEZA, Trad.

RITMES

48

Oh gràcia, silenci ritmat de cadències exactes!
Quin déu ordenava els tumultes i en feia estructures?
Venies. I un riure de roses cenyia les coses
i un vel d'ales blanques tallava la llum en deliri.
Parlaves. I al volt de ta boca, mesura sonora,
florien estrelles d'or clar com corones d'abelles.
Callaves. I al foc de l'alè dispersava la fina
sentor de reïna que fan les paraules cremades.
Fugies. I el pas mesurat encenia dins l'ombra
l'engany augural d'una triple barreja de signes.
... Qui fou, de tu a mi, que temé les més àgils converses?
Oh gràcia, no et prego que restis. Esguarda'm i passa.

A. ESCLASANS

(Del "Segon llibre de ritmes").

D'EDUCACIÓ

AMB motiu s'ha anomenat "segle de l'infant" el nostre segle. Ho justifica la constant efloració de nous sistemes educatius que, amb freqüència mai no vista i amb fonaments mai tan sòlids com els que ara es presenten, tracten de donar solució a l'interrogant de la formació intel·lectual dels nostres fills, com ho justifica també l'esment que tots els Estats posen a desterrar l'analfabetisme dels seus ciutadans.

L'Estat espanyol es preocupa igualment del doble problema dels il·letrats i de la insuficiència d'escoles, proveint de Mestres els poblets que no en tenen encara (1) i graduant els centres establits en els municipis que la matrícula escolar ho requeresqui (2).

Mes apart d'aquest aspecte que podríem anomenar administratiu, hi ha el tècnic que es deriva de l'asserció fonamental de la moderna pedagogia científica: "L'infant no és un adult en miniatra" i de les lleis evolutives del nin des del bressol fins que és home, que és d'on s'han de deduir els mètodes i procediments que més convenen al nin en cada una de les fases de la seva vida.

En la nostra organització escolar quasi bé sols els pedagogs es preocupen d'aquest aspecte i no comptant sempre amb els mitjans de material i personal adequats, no passen d'exposar teories assajades a altres nacions sense saber les possibilitats d'adaptació i eficiència que tenen per la nostra infantesa (3).

S'ha vulgaritzada la patologia, s'han vulgaritzats els coneixements geològics, s'ha parlat al poble d'arquitectura i de mil coses

---

(1) A Espanya hi ha sols la meitat dels mestres que necessita la població escolar. Comptam entre oficials i no oficials amb 36.000 escoles quan se'n precisen més de 72.000. Vegi el lector l'art. de G. SASTRE: *Analfabetisme, LA NOSTRA TERRA*, gener de 1929.

(2) Generalment, tot municipi de més de 2.000 ànimes hauria de gaudir dels beneficis de la graduació. Aquest règim el té establert tot Estat que es complau d'anomenar-se culte.

(3) La Inspecció d'Ensenyança de Balears organitza en el M. P. unes seccions d'estudi on s'afilien els Mestres, segons les seves aficions particulars. Una d'elles «Estudio del niño» té confiades les observacions sobre els nostres nins. Creim poder parlar més tard dels resultats obtinguts.

més, però la Psicologia del nin i la Pedagogia han restat privilegi dels professionals que en la intimitat del llibre o la revista tècnica es passen sense fer-ne part al poble.

Falta calor, simpatia i comprensió de tots perquè sia afavorit el moviment dels estudis pedagògics científics. S'ha demanat repetides vegades la conveniència de la comunió d'infants pobres i rics en l'escola popular, per tal d'interessar les classes influents per les necessitats de l'ensenyament primari. Estam plenament d'acord amb aquesta orientació. La classe democràtica, dels fills de la qual es forma principalment la població escolar "oficial", està, en general, avui com avui, incapacitada per comprendre els problemes de la infantesa i, lluny d'ajudar, fa obra negativa exigint als mestres la pedagogia tradicional i creient que tot quant d'ella s'allunyi es perdre el temps. Les classes acomodades, que més fàcilment podrien comprendre l'obra de l'escola moderna, no estan en contacte amb ella i n'allunyen els seus fills portant-los a centres on, desconeixent la magna ciència del nin—i consti que feim excepcions—, venen oripell a títol d'or.

Encaixa de ple en el programa de LA NOSTRA TERRA fer un estudi dels principals temes que presenta la pedagogia actual. Començam, per tant, uns articles on, amb la major claretat i concisió que ens seran possibles, els exposarem als lectors, comptant per endavant amb la seva benevolença.

I

EVOLUCIÓ FÍSICA DEL NIN

Segons la definició tradicional, l'home és un compost de cos organitzat i ànima racional. Aquestes dues entitats han estat vistes pel comú de les gents amb una independència que no tenen durant la vida. L'estudi experimental ha elaborat la teoria del nexce que estableix entre les dues parts el sistema nerviós, les funcions del qual actuen unes vegades amb intervenció de la voluntat engendrant el treball conscient, en altres responen a excitacions d'ordre fisiològic i en altres van transformant, per l'hàbit, el treball conscient en treball mecànic com la locomoció, l'escriptura o el mateix acte del

multiplicar abstracte. Hi ha tota una gama de funcions entre el fenomen neurològic exclusivament físic i el més purament espiritual.

Tenint present això i no perdent de vista que l'infant evoluciona amb lleis pròpies fins a esdevenir un home, serà bo abans de fer l'estudi de les qüestions pedagògiques fer un breu anàlisi d'alguns aspectes de la paidologia pura, principalment el del desenrotllament físic i psíquic del nin, ja que el contingut de la pedagogia científica, que és la que cal adoptar com a única racional, es va basant en les seves conclusions.

Resultat de la intensa observació feta des dels treballs de Preyer (1881) ha estat la formació de la nova ciència que estudia la concepció de la infantesa plantejant el problema biològic del seu funcionament i de la seva utilitat. Dit de manera més vulgar, la investigació actual s'enfoca cap a la solució de problemes d'aquesta índole: Què és l'infant? Per què serveix la infantesa? Com evoluciona l'infant? Com es val dels instints—imitació i joc, principalment—per esdevenir home? Quina és la índole dels obstacles que s'oposen a la normal evolució de l'infant? Etc.

Per poc que es mediti sobre aquesta mena d'interrogacions es veu eixamplar-se un vast panorama de noves preguntes derivades d'aquestes fins a constituir tot el programa d'una psicologia i una fisiologia infantils fecundes en conseqüències pedagògiques i higièniques.

L'obra del doctor Ed. Claparède "Psicologia del nin i pedagogia experimental", repleta d'enunciats de problemes de la infantesa, ha tengut la virtut de remoure l'atenció de tots els paidòlegs els quals, orientant-se segons la seva doctrina, van bastint i enriquint l'arsenal dels coneixements del nin.

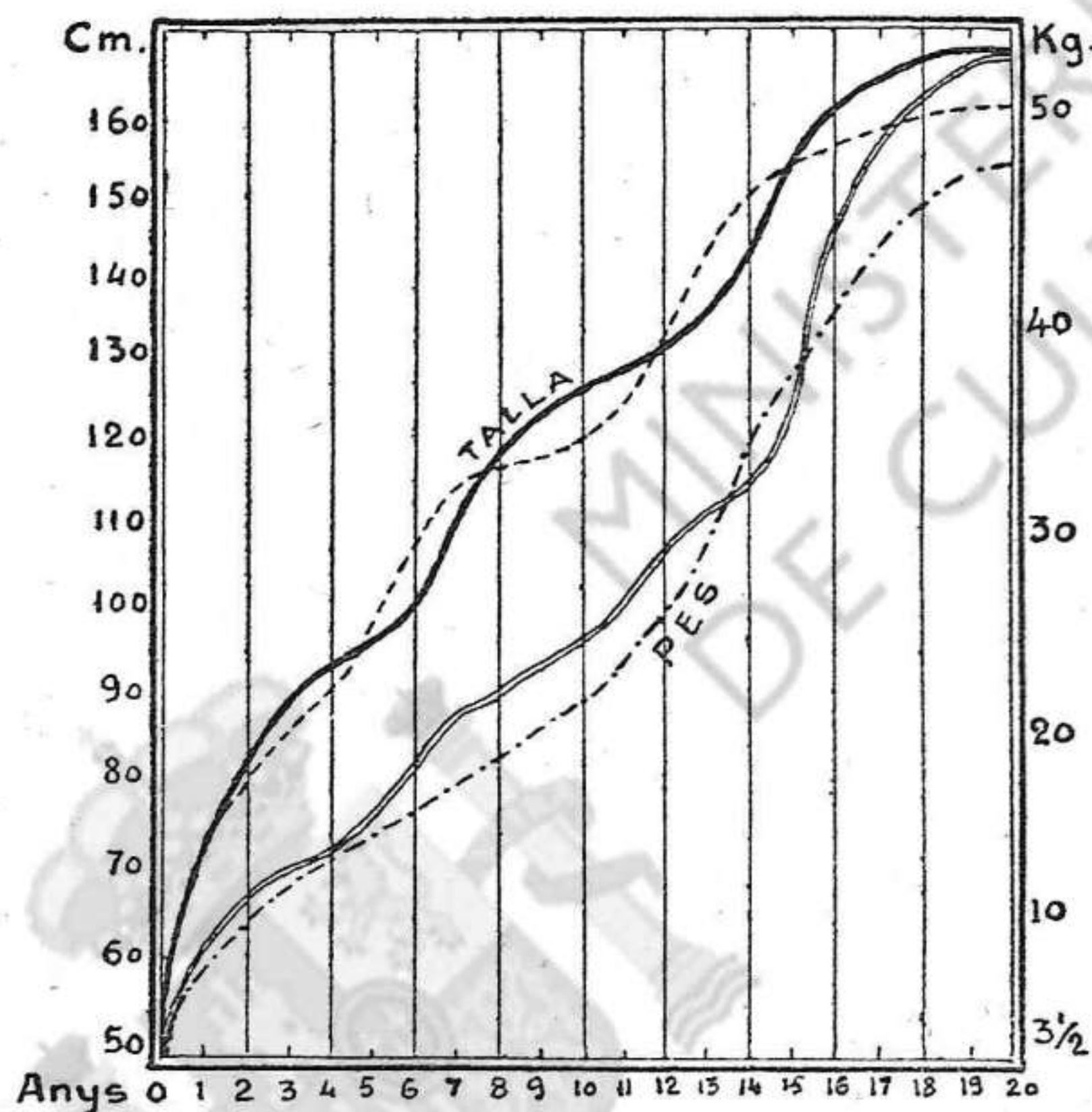
Alguns d'aquests estudis es concreten a treballs d'estadística per a determinar l'evolució del cos, mentre d'altres estudien les fases mentals del nin i llur successió. Veurem tot seguit alguns resultats d'una i altra classe. Cal advertir, no obstant, la dificultat de classificar en una o altra secció aquells fenòmens, com els de la percepció, que rebuts per mitjà dels orguens dels sentits, són després interpretats per la consciència.

*

La creixença. La creixença del nin no és un simple augment en bloc semblant a l'augment d'un cristall, sinó que consisteix en una successió de creacions, de formacions noves que sobrevénen tan

prompte a una regió del cos com a una altra, sense ordre sensible, i es verifiquen en etapes successives, interrompudes per altres més llargues de repós (1).

El nin creix bastant regularment durant el primer any i es detura després per ascendir pausadament fins als sis o set anys. Sofreix aquí altra crescuda intensa, seguida de nova returada fins que comença la pubertat que inicia una nova acceleració molt intensa i llarga. Després ve una creixença lenta fins als 20 o 30 anys.

LES CREIXENCES

Les retxes contínues són les curves de creixença dels nens.
Les de punts són de les nenes.

(Extret de l'obra del Dr. Claparède)

Proporcions. Comparant l'esquelet del nou nat amb el de l'adult s'observa una gran desproporció entre les distintes parts del cos. Les dimensions transversals dels ossos del nin, en relació a les longitudinals, són proporcionalment majors que en l'adult. El crani del nin és igualment més gros en relació a la talla. El perímetre mitjà del crani és de 35 centímetres en nèixer, de 43 a l'any, de 46 als dos anys, de 50 als cinc anys i després creix lentament (2). Segons Quertelet des dels 6 anys als 15 sols ha augmentat 3'9 cm.

L'infant rescent nat té certes parts del crani en estat membranós (*fontanelles*). Després sobrevé l'ossificació; si aquest procés comença massa prompte es deté el desenrotllament i l'infant serà molt probablement un retardat mental (3).

El pes. El pes està igualment accidentat per fases d'acceleració i detenció que no coincideixen amb les de creixença.

(1) CLAPARÈDE.—*Psicologia del nin.*

(2) DR. LAFORA.—*Los niños mentalmente anormales.*

(3) E. MEUMANN.

La intensitat i l'època de les crescudes en talla i pes estan subjectes a distints factors com la raça, l'herència, el sexe, el clima, les estacions, etc., la influència dels quals (en les escasses conclusions que l'observació té presentades) no exposam per no allargar.

TAULES COMPARATIVES DE PES I TALLA DE NINS DE BERLÍN I MADRID

ANYS	TALLA				PES	
	MADRID	BERLÍN		MADRID	BERLÍN	
		Escoles	Instituts		Escoles	Instituts
7 . . .	I'11	I'16	—	19'46	20'7	—
8 . . .	I'16	I'20	—	21'12	22'8	—
9 . . .	I'20	I'26	—	23'47	25'	—
10 . . .	I'26	I'30	I'34	24'87	27'	28'9
11 . . .	I'29	I'34	I'37	27'51	29'	31'
12 . . .	I'31	I'37	I'42	28'40	31'1	33'6

Observi's el major índex dels infants berlinesos sobre els madrilenys; i a Berlín mateix, el menor índex de les *Escoles*, on predominen la població pobre i amb freqüència els infants mal nutrits, respecte a l'índex dels *Instituts* freqüentats per nins de classes més acomodades.

El cervell. El pes del cervell augmenta ràpidament fins als 5 anys que ateny 1.200 grams; després creix lentament fins al pes mitjà de 1.400 grams al qual arriba l'adult.

La proporció al pes del cos és aproximadament la següent:

$$\text{Rescent nat: } \frac{1}{6 \text{ a } 8} = \frac{\text{Pes del cervell}}{\text{Pes total}} = \frac{1}{30 \text{ a } 35} : \text{adult.}$$

Admesa l'existència de regions cerebrals on es localitzen les funcions (moviments, audicions, etc.) es dona avui per cert que la localització no és tan precisa en el nin. Les regions es van diferenciant per evolució i per l'educació sensorial. Molt prompte es recobren de mielina els nirvis que amb elles es relacionen.

En el petit organisme del nin els *arcs reflexes* són més curts i, en conseqüència, els processos fonamentals del cor, la respiració i els moviments generals del cos van més depressa. Se sap que el

cor del nin es contreu de 130 a 140 vegades per minut mentre que el de l'adult sols es contreu 70 vegades (1).

Afegim, per fi, que l'activitat funcional del nin és major que la de l'adult.

Un estudi complet de les diferències anatòmiques i fisiològiques del nin demana un espai del qual no disposam. Particularment, queda molt per dir del reflexe i de l'aparició i naturalesa de les impressions que actuen sobre els sentits. Per altra part, estenent-nos massa, no fariem un treball de vulgarització, sinó que escriuriem una rama de la paidologia, sortint, per tant, del pla que ens havem fixat. Creim haver dit prou per fer notar la diferència física que existeix entre l'infant i l'adult.

LLORENÇ M. DURAN

(1) Vegi's DOMINGO BARNÉS; *El desenvolvimiento del niño*.

LLETRA DE BARCELONA

EN agafar de bell nou la ploma per escriure l'acostumada "Lletra" trimestral per aquesta revista, em trobo en una situació estranya, de joia, però de tanteig i d'inseguritat, parescuda a la que deu experimentar el pres en respirar l'aire del carrer, després de llarga reclusió o de tenebrós captiveri.

Realment, al cap de sis llargs anys de severa opressió, durant els quals m'ha estat forçat recórrer—sense gaires èxits, per cert—a tota mena de trucs, fins a esprémer el meu enginy, per escriure els meus articles, particularment tractant-se d'aquestes "Lletres"; realment, després de tant de temps de mordassa i grillons, en qual situació uns "valents" gallejaven insultant a l'indefens, trobar-me ara, de cop i volta, amb una relativa llibertat per expressar-me en aquesta "Crònica", és per a mi quelcom emotiu i gairebé insòlit.

Pel demés, són tantes i de gustos tan diferents les noves que, esdevingudes durant el trimestre, he anotat, que confesso que no sé fixament per on començar aquesta "Lletra", que, malgrat tot, desitjo que tracti de fets exclusivament polítics, com en revenja de les vexacions de què vaig ésser objecte, i que m'obligaren a escriure, durant tant temps, les meves "cròniques" d'una manera banal, circumscriuint-les a una exposició artístic-literària.

Però ¿què diré, tanmateix, de política, si tots els lectors, tant com jo, han llegit, segurament, els diaris aquests mesos amb la mateixa impaciència meva, i porten ben gravats en la memòria els esdeveniments públics que més ens interessin i ens afecten?

Permeteu-me, doncs, que em limiti únicament a *recordar-vos* aquells fets i que ho faci sense gaires comentaris, ja que estic ben segur que no cal investir-los de notes explicatives, perquè s'estampin per aquestes planes amb l'aspror de la ironia i arribin així, aspres i durs, fins a algun nou ex-Sanxo, avui en l'ostracisme que, havent

constituït la meva obsessió durant els anys de Dictadura, avui m'inspira només una pietat infinita.

* * *

Era natural que a Catalunya, tot just es rebés la nova de l'enfonsament del Directori, s'anunciés aquesta per places i carrers amb una descomunal trencadissa de les plaques i dels ròtuls, que amb tanta munificència havien prodigat arreu els petits dictadors d'aquesta terra.

Això s'esdevenia quasi simultàniament amb la desbandada d'aquells éssers privilegiats, que ací, com a la Península "e islas adyacentes", detentaren durant més de sis anys, amb tots els càrrecs públics, el monopoli del patriotisme, de la moralitat i dels afalags del Poder facciós que s'enderrocava.

Per aquells dies començà també a "fer-se dissabte" en els dos casals de la plaça de Sant Jaume, donant-se a conèixer, amb aquest higiènic motiu, la disbauxa econòmica a la que els patrioters de la Diputació i de l'Ajuntament s'havien lliurat durant els anys de tirania. Tanmateix, cal constatar que, més que aquesta orgia i aquesta malversació, impressionà el públic la vandàlica destrucció, ordenada pels regidors de la Dictadura, dels llibres escrits en llengua vernacle, publicats anys enrera per la Comissió Municipal de Cultura. Catalanofòbia? Trogloditisme?...

Mentre aquests fets ens encenien de menyspreu i davant la hilaritat general s'esdevenia la desfeta d'aquell partit que fou l'esperança de la pàtria, es rebé a Barcelona la sobtada nova de la mort del Dictador, ocorreguda a París en les circumstàncies per tothom conegudes. I fou quelcom paradoxal i allisonador, realment, que la notícia d'aquell traspàs, es rebés per cert al Palau Nacional de l'Exposició, mentre dotze mil persones escoltaven religiosament el primer concert que allà donava el nostre perseguit i gloriós Orfeó, que encarna quelcom que no han pogut matar aquells que ho creien d'una existència efímera...

Durant aquells dies de tantes commocions polítiques, començaven a retornar a Catalunya els voluntaris exiliats a les terres veïnes, i ja un crit unànim i vibrant d'amnistia repercutia per tots els indrets de la nostra terra. La campanya, que culminà amb les 220.000 signatures de les dones catalanes, no podem dir certament que hagi estat ineficaç, car ací tenim de nou entre nosaltres,

rebutts amb apoteòsica solemnitat, un grapat de fills de Catalunya, perseguits per la tirania, entre els quals no hi manquen els presos per la causa, per tants motius celebèrrima, dita "de Garraf".

Abans que aquest fet es realitzés, un altre també importantíssim n'havíem pogut palesar. Fou la reposició de l'exemplar Junta Directiva del Col·legi d'Advocats, atropellada per la Dictadura, a la qual s'ofrenà, un cop reintegrada en les seves funcions, un impressionant homenatge difícil d'oblidar.

De més ressonància i d'un abast més ample i gens fàcil d'esbrinar, va ésser tanmateix l'altre homenatge dedicat per la nostra intel·lectualitat a la de Castella, que en hores difícils per tots i en els moments de major virulència contra la llengua catalana, varen retre'ns el testimoni dels seus respectes, elevant al Dictador una viril protesta. Amb motiu d'aquest homenatge, que tants comentaris ha suscitat per tota Espanya, sentírem dir per fi, com algú oportunament retregué, paraules de simpatia en una bella llengua que durant més de sis anys tingué el monopoli de l'insult i del menyspreu per la nostra.

Amb tot i aquests actes de desgreuge i d'altres que no assenyalen per no fer interminable aquesta "Lletra", Catalunya persistia tenint un pesombre i considerant-se ofesa cada vegada que es recordava de certs hostes que havia encara de suportar. No va trigar el Govern, tanmateix, a satisfer la nostra raonada exigència. Primerament, va anar-se'n el cèlebre Milans del Bosch; uns dies més, i se'ns enportaren aquell General (que hores abans de la seva destitució deia per Madrid que ell no havia fet política!) anomenat Emili Barrera.

Tots aquests esdeveniments, com és lògic, assenyalen l'entrada en una nova època del problema català, del qual durant una pila d'anys va afirmar-se, amb categòrica persistència, que no era més que la bogeria o el despist de quatre exaltats o de quatre folls...

Ens cal acabar. La desmesurada extensió d'aquesta "Lletra", no ens permet més que alludir, tot de passada, els fets interns més importants de la nostra política, la inquietud de la qual queda ben palesada amb els nombrosos manifestos públics que els partits catalanistes han llançat, tot just d'haver-nos reintegrat, encara que a mitges, els nostres drets de ciutadania. "Acció Catalana", l'"Esquerra Catalana" i en certa manera En Cambó, en el seu llibre "Per la concòrdia", han començat a definir-se. Cal esperar que la propaganda dels partits, per tant, no ha de trigar a manifestar-se.

Conqueriment de reivindicacions, satisfacció a les més imperioses exigències nostres, esponerosa embranzida de la nostra llengua que recobra el respecte oficial, retorn dels exiliats i dels presos, neteja de les Corporacions públiques i de les dependències burocràtiques de l'Exposició... heus ací les característiques d'aquest nou panorama que s'albira d'ençà de la meva darrera "Lletra". Tant de bó que d'ací a tres mesos, en escriure l'altra, em sia possible constatar un balanç tan favorable!

F. V. B.

ENDREÇA:

A vós que, en terres germanes de raça i de parla a la vostra, pretenguéreu estèrilment encarrilar-nos vers un estrany camí de perfecció, recorrent a aquest objecte a la vostra paternal autoritat, que exercíeu il·legítimament, ofegant els nostres clams de llibertat i refrenant-nos el nostre amor a la llengua vernacla, que era la vostra, jo us dedico aquesta "Lletra".

Estic segur que ella us ha de desplaure i per això us l'ofreno, sense intent de venjança, podeu ben creure-ho. A fi de comptes, jo us podria restar agraït: m'honoràreu amb el bateig de foc, en escollir una d'aquestes Lletres per inaugurar el vostre esquarterament de les pàginés d'aquesta revista, la censura de la qual volguéreu personalment reservar-vos. Ultra això, em delitàreu sovint amb les vostres "citas" clàssiques, tan entabanadores i, amb freqüència, tan cursis i tan intempestives. I, encara, constituíreu per a mí un motiu de joia, amb els vostres traspalsaments de partits, amb les vostres lloances als bateigs dels infidels o amb la proclamació, que crec per cert excessiva de les atribucions que us conferiren, del reialme diví a la terra que patriarcalment regíeu.

Res, per tant, més lluny de mi que un afany de rancúnia. Si la sentís per vós, no em seria difícil retreure-us públicament, sense gaires esforços imaginatius, algunes petites febleses que—a la fi tots som mortals!—us atribuïen aquells que es malpensaven de l'aferrissament que teníeu al vostre terrenal destí.

Si us dedico aquesta "Lletra" és únicament perquè la postdata

que de totes maneres volia que l'acompanyés, hauria arribat a les vostres mans massa migrada, massa eixuta.

Ja he dit que vós constituïreu una inquietant obsessió per a mi. Aquest pesombre (que ara intento treure'm amb un gran alè i tot joiosament) m'aturmentava encara més des que, fa uns tres mesos, entre plorós i sorprès vaig llegir l'enternidora i patètica proclama del vostre acomiadament...

Entre els ciutadans als que la dirigiu vaig comptar-me jo un grapat d'anys, havent hagut de suportar-vos. Per mí també anava, per tant, el darrer paràgraf d'aquella lacrimosa epístola.

En recollir-lo, permeteu-me que d'una manera pública i contes- tant a la vostra pública invitació que jutgés les vostres actuacions amb concordància amb les vostres idees us hagi de dir que sento no poder-vos atorgar aquest favor, car contràriament al que vós preteníeu, jo crec que les vostres devocions centralistes eren poc més o menys les que jo pugui sentir pel pangalisme o pels rebels de l'Afganistan.

Podeu estar ben segur, per tant, que jo no vaig precisament ésser, ni sóc, un d'aquells generosos conciutadans que, davant el vostre prec pòstum, us hauran pogut atorgar la *justícia* que recla- màveu en la vostra conturbadora proclama.

FRANCESC VIDAL I BURDILS

Conqueriment de reivindicacions, satisfacció a les més imperioses exigències nostres, esponerosa embranzida de la nostra llengua que recobra el respecte oficial, retorn dels exiliats i dels presos, neteja de les Corporacions públiques i de les dependències burocràtiques de l'Exposició... heus ací les característiques d'aquest nou panorama que s'albira d'ençà de la meva darrera "Lletra". Tant de bó que d'ací a tres mesos, en escriure l'altra, em sia possible constatar un balanç tan favorable!

F. V. B.

ENDREÇA:

A vós que, en terres germanes de raça i de parla a la vostra, pretenguéreu estèrilment encarrilar-nos vers un estrany camí de perfecció, recorrent a aquest objecte a la vostra paternal autoritat, que exercíeu il·legítimament, ofegant els nostres clams de llibertat i refrenant-nos el nostre amor a la llengua vernacla, que era la vostra, jo us dedico aquesta "Lletra".

Estic segur que ella us ha de desplaure i per això us l'ofreno, sense intent de venjança, podeu ben creure-ho. A fi de comptes, jo us podria restar agraït: m'honoràreu amb el bateig de foc, en escollir una d'aquestes Lletres per inaugurar el vostre esquarterament de les pàginés d'aquesta revista, la censura de la qual volguéreu personalment reservar-vos. Ultra això, em delitàreu sovint amb les vostres "citas" clàssiques, tan entabanadores i, amb freqüència, tan cursis i tan intempestives. I, encara, constituíreu per a mí un motiu de joia, amb els vostres trasbalsaments de partits, amb les vostres lloances als bateigs dels infidels o amb la proclamació, que crec per cert excessiva de les atribucions que us conferiren, del reialme diví a la terra que patriarcalment regíeu.

Res, per tant, més lluny de mi que un afany de rancúnia. Si la sentís per vós, no em seria difícil retreure-us públicament, sense gaires esforços imaginatius, algunes petites febleses que—a la fi tots som mortals!—us atribuïen aquells que es malpensaven de l'aferrissament que teníeu al vostre terrenal destí.

Si us dedico aquesta "Lletra" és únicament perquè la postdata

que de totes maneres volia que l'acompanyés, hauria arribat a les vostres mans massa migrada, massa eixuta.

Ja he dit que vós constituíreu una inquietant obsessió per a mi. Aquest pesombre (que ara intento treure'm amb un gran alè i tot joiosament) m'aturmentava encara més des que, fa uns tres mesos, entre plorós i sorprès vaig llegir l'enternidora i patètica proclama del vostre acomiadament...

Entre els ciutadans als que la dirigiu vaig comptar-me jo un grapat d'anys, havent hagut de soportar-vos. Per mí també anava, per tant, el darrer paràgraf d'aquella lacrimosa epístola.

En recollir-lo, permeteu-me que d'una manera pública i contes- tant a la vostra pública invitació que jutgés les vostres actuacions amb concordància amb les vostres idees us hagi de dir que sento no poder-vos atorgar aquest favor, car contràriament al que vós preteníeu, jo crec que les vostres devocions centralistes eren poc més o menys les que jo pugui sentir pel pangalisme o pels rebels de l'Afganistan.

Podeu estar ben segur, per tant, que jo no vaig precisament ésser, ni sóc, un d'aquells generosos conciutadans que, davant el vostre prec pòstum, us hauran pogut atorgar la *justícia* que recla- màveu en la vostra conturbadora proclama.

FRANCESC VIDAL I BURDILS

E L S L L I B R E S

R. CARRERAS VALLS.—*Catalunya, descobridora d'Amèrica.—La Pre-Descoberta i els catalans Joan Cabot i Cristòfol Colom.*—Imprenta Altès.—Barcelona.—232 pp.

Un nou llibre ha donat a l'estampa Carreras Valls, que ve a completar el que amb el títol "La descoberta d'Amèrica" va publicar anys enrera.

Home de ciència amb tota honor, ens ha dit d'ell Joan Torrendell; lleial col·laborador de Lluís Ulloa—l'autor de la teoria de Cristòfol Colom, català—com es plau ell mateix dir-se; infadigable recercador dels arxius i estructurador dels més petits detalls per bastir damunt la relació d'ells mateixos la possible o segura història del temps que va precedir la gesta colombina, Carreras Valls demostra en aquest llibre la seva fe, el seu entusiasme, la seva ferma voluntat de contribuir a l'aclariment d'un punt tan important, i tan discutit, de la història de la humanitat.

Tota l'obra de què ens ocupam està encaminada a demostrar (basant la demostració en els documents trets a llum per Carreras Valls i en el partit que ell en sap treure a còpia de deduccions més o manco convincents): a) que Catalunya, en la quinzena centúria havia atès un grau molt avançat respecte a la fraternitat humana; b) el fet que abans de Colom, ja Catalunya havia portat a terme la descoberta d'Amèrica, o sia la pre-descoberta, essent Joan Cabot l'autor; i c) que tant Joan Cabot com Cristòfol Colom són nadius de Catalunya.

Cent cinquanta sis pàgines de text i la resta del tom dedicat a notes i a reproducció d'escriptures i heràldica, a més d'un apèndix relatiu als darrers elements de judici sobre la qüestió, constitueixen aquesta obra de Carreras Valls.

Després d'uns capítols de preparació demostratius de la cultura medieval i de l'esperit de llibertat que informava l'actuació política de Catalunya, parla extensament de la pre-descoberta d'Amèrica, de Joan Cabot i tots els seus (havent-hi un capítol molt interessant per nosaltres titolat "Els Cabot de Mallorca") i finalment, i això amb molta extensió, de Cristòfol Colom o sia del català Xpo Ferens Colom de Terra Rubra; acaba l'obra amb un capítol, concreció i resultat de tots els estudis fets, en el qual sosté que Colom va nèixer a Catalunya, en el lloc dit Terra Roja, a la Ribera oposada a Tortosa, i que el motiu de no haver dit on va nèixer era el fet d'ésser català, la raça aleshores tan combatuda pels castellans.

¿Quin valor, des del punt de vista estrictament científic i històric, té aquesta obra de Carreras Valls? Deixem en això la paraula a la crítica històrica i als investigadors que poden tenir i tendran coneixements per sospesar-ho.

Nosaltres, com a profans, solament podem dir que tota l'obra de Carreras Valls està saturada d'aquella emoció que dona la convicció d'estar aportant a la història pàtria i a la glòria colectiva una prova importantíssima i terminant.

La suprema habilitat (en l'alt sentit de la paraula) de lligar els fets concrets i

de suggerir, amb hipòtesis que us convencen, aquelles llacunes que deixa la comprovació estrictament documental és el mèrit millor de l'obra.

Aquesta té sempre un descabdellament interessant i en finir la lectura se'ns ha encomanat aquella convicció que domina l'esperit de R. Carreras Valls i trobam lògiques i gairebé indestructibles les seves argumentacions.

El tom ha estat editat amb la pulcritud i bon gust tan conegut de Ca'n Altès.

JACINTO VERDAGUER. Obres completes de... —*Dietari d'un Pelegrí a Terra Santa.* —*En defensa pròpia.* —P. MIQUEL D'ESPLUGUES.—*La tragèdia de Mossèn Verdaguer.* —Volum X.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—286 i 118 pp.

El P. Miquel d'Esplugues, una de les més pures i autèntiques glòries de les lletres catalanes del nostres dies, ha tengut l'atenció de fer-me a mans el volum X de les Obres Completes de Mossèn Jacinto Verdaguer.

Formen aquest volum el "Dietari d'un pelegrí a Terra Santa", bell fruit de la visita del gran poeta de Folgaroles a Palestina, en el qual la passió mística de Verdaguer té ocasió d'esplanar la seva ufana, i "En defensa pròpia" la collecció d'articles que tant foren comentats i en els quals l'autor de "L'Atlàntida", no solament se defensa, sinó que ataca als qui durant aquells anys tan desgraciats per Catalunya, contribuïren a dividir la gent al voltant del cas Verdaguer.

Més interessant, però, que aquestes aportacions de l'*opus* verdaguerià és el minuciós i ponderat estudi que el P. Miquel d'Esplugues insereix en el dit volum.

Poques persones tan capacitades com l'illustre caputxí, per fer aquesta revisió de la tragèdia de Verdaguer. El seu caràcter religiós, la seva alta independència, el seu prestigi literari i social fan del P. Miquel d'Esplugues un comentarista immillorable.

A més, la tragèdia de Mn. Verdaguer, vista a una distància de 35 anys, comença a tenir perspectiva històrica i els fets i les persones han adquirit una valoració gairebé absolutament definitiva.

El P. Miquel d'Esplugues, amb gran tacte, planteja i estudia el cas Verdaguer en tots els seus aspectes. Diríeu en llegir la gràvida prosa de l'illustre caputxí que el seny i la censura propis de la gent catalana fan acte de presència en cada una de les pàgines d'aquest estudi.

Fet aquest amb un vivíssim desig d'imparcialitat, atribuïnt a cada u la part de culpa en la tragèdia, el respecte, parió de la severitat amb què són jutjats els homes que intervingueren en la tragèdia, de tot el llibre en traspua un fort alè de sinceritat, d'honesta conseqüència amb les directives generals de l'equanimitat que presideix el disseny perseguit pel P. Miquel d'Esplugues.

Vet aquí unes paraules ben terminants d'aquest notabilíssim estudi;

"Que en m'ig del temporal i empès per les seves violències insòlites, no vagin sofrir total eclipsi el seny o naufragi l'honestedat, la fe i la pietat de Mossèn Verdaguer, fou veritable prodigi.

I és per obra d'ell que avui no s'han de posar les mans al cap els mateixos que van promoure el conflicte o no van saber conjurar-lo a temps. Qui diu els mateixos, diu els que representen el que aleshores ells representaven, en aquest cas, inhabilíssimament."

I, encara, torneu a llegir aquestes paraules—les dareres gairebé—del P. Miquel, amb les quals honorà, mesos enrera, les pàgines d'aquesta revista;

“Esborrades siguin davant la història les passes en fals del sacerdot-poeta, pretext inconsistent de les seves persecucions, maltractes, etc.

Cancellada sigui la culpabilitat dels seus detractors i perseguïdors. A llur desgrat, li hauran fet de pedestal, per enflar-se”.

Anotem, finalment, abans de cloure aquesta nota que la Llibreria Catalònia en donar, ara, al públic les Obres Completes de Jacinto Verdaguer, en edició definitiva, i amb aquest estudi de P. Miquel d'Esplugues ha retut un nou i noble servei a les lletres catalanes.

MAURICI MAETERLINCK.—*La intelligència de les flors.*—Traducció de Jaume dels Domenys.—Biblioteca Literària de l'Editorial Catalana.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—224 pp.

Fa alguns mesos donàvem compte de l'aparició dins aquesta notable col·lecció de la Biblioteca Literària de l'Editorial Catalana de “La vida de les abelles”, de Maurici Maeterlinck.

Després del regnat de la zoologia ha correspost, ara, incorporar a la nostra llengua aquest acuradíssim estudi de la botànica sortit de la ploma del gran escriptor belga.

Amb la mateixa disposició i pla que “La vida de les abelles” aquesta obra de Maeterlinck als lectors. Juntament amb uns coneixements còsmics i profunds de la manera d'ésser, viure i desenrotllar-se de les flors, trobareu a les pàgines d'aquest llibre, sempre interessant, un davassall de derivacions filosòfiques i literàriament expressades, prenent peu de la vida i l'especial manera de conduir-se de les flors.

En aquest tom, a més de “La intelligència de les flors”, figuren vuit estudis que tenen totes les característiques de l'assaig, que tanta importància té en els nostres dies, en els quals sembla haver-se refugiat en aquest gènere literari (tan fàcil aparentment) la part millor de la producció.

“Els perfums” és, realment, una conseqüència o un complement de l'obra que dona títol al tom i són els altres assaigs “La mesura de les hores”, “La inquietud de la nostra moral”, “Elogi de la boxa”, “A propòsit del Rei Lear”, “L'accident”, “El nostre deure social” i “La immoralitat”.

El nom de Maeterlinck unit a tals temes ja ens excusa de fer constatació de l'interessant que és el seu desenrotllament i de la bella vestidura amb què ens són presentats.

“Jaume dels Domenys” especialitzat ja en les traduccions per aquesta col·lecció és el traductor afortunat de Maeterlinck i la presentació del tom està dins la tònica general, tan amatent de la Biblioteca Literària.

JOSEP PLA.—*Vida de Manolo, contada per ell mateix.*—Biblioteca Catalònia.—Barcelona.—214 pp.

Fa uns quants anys que Josep Pla, l'ex-*enfant terrible* de la literatura catalana va publicar la seva “Vida de Manolo, contada per ell mateix”. Fou aquella una edició curta relativament que encara que molt comentada no va circular profusament.

I ara s'ha publicat la segona edició dins de la Biblioteca Catalònia, una de les millors col·leccions—d'autors ben triats i espiritualment joves—que es publiquen en la nostra llengua.

Aquesta "Vida de Manolo" és, naturalment, alguna cosa més que un reportatge, com la defineix l'autor. És un conjunt de detalls per una biografia, d'anècdotes de la vida de Manolo i, de tant en tant, alguna opinió sobre qüestions que surten de l'anecdota i de la vida vulgar.

Manolo—que és Manolo Hugué, l'escultor—és, sens dubte, un home molt interessant des de tots els punts de vista. Però vist a través de la prosa descordada i desenfadada de Josep Pla no se pot apreciar sinó el seu valor com a pintoresc.

Es veu que Pla gairebé no ha hagut d'esforçar-se per anar recollint de boca de Manolo, com qui fa una *interview*, sense donar-hi importància, la història de la seva vida, les seves opinions sobre el món i l'art.

Com escau a cada un dels personatges que no es prenen les coses amb massa serietat, no es troben en tot el llibre divagacions transcendents sobre l'art, perill que ha volgut sortejar Josep Pla. Tota l'obra és un seguit d'acudits, contats planejament i sense pretensions.

Pot ésser que, com ha dit Just Cabot, després de llegir aquest llibre no es tingui una idea clara i justa de Manolo Hugué—ja que s'ha donat preferència a la part més externa i pintoresca—, però és evident que haurà passat el lector molt bones estones.

Per recollir la conversa tan expressiva de Manolo, cap escriptor tan qualificat com Josep Pla.

La presentació de l'obra no desdiuma les seves germanes de la mateixa col·lecció.

SANTIAGO MASFERRER I CANTÓ.—*Narracions*.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—30 pp.

Amb el títol "Narracions" ha aplegat Santiago Masferrer i Cantó—el nom del qual ens és conegut per anteriors activitats literàries—un petit nombre de contes curts, que tenen el seu lloc intermediari entre la novella definitivament estructurada i la rondalla que se conserva i se transmet de generació en generació i forma així el folklore d'un poble.

Aquest opuscle és una demostració de les qualitats de Masferrer per conrear aquest gènere literari. Les narracions són interessants i en alguna d'elles hi ha no solament el valor literari, sinó un altre més fondo: el de la intenció que es persegueix, que unes vegades es diu la bona doctrina de fer el bé i altres el desig de servir un ideal.

La presentació tipogràfica es discreta; però les il·lustracions que la guarneixen no augmenten el valor del llibre.

ANDRÉ MAUROIS.—*Els silencis del Coronel Bramble*.—Traducció de Ferran Soldevila.—Biblioteca Univers.—Vol. XII.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—112 pp.

La gran guerra ha estat una pedrera gairebé inexhaurible de novel·les i obres literàries de tota casta; unes d'obres referents a la pròpia lluita, a les seves conseqüències i a la seva significació; altres en què la inacabable estada a les trinxeres serveix de fons per a projectar personatges i caràcters.

André Maurois, un dels autors més famosos de l'època actual, ens presenta en "Els silencis del coronel Bramble" la vida d'un intèrpret francès que fa servei en una brigada de soldats escocesos a França.

Les tragèdies de la guerra passen per les planes d'aquest llibre, sinó alleugerides, velades per un desig de no donar-hi importància i esborrades davant els esclats,

no renouers, però sí intensos de l'*humour* de què fan demostració els principals personatges.

La manera que els anglesos, i més encara els escocessos, tenen de veure la vida, l'escassa importància que donen a les coses que semblen més transcendents, el seu concepte deportiu del món són expressats a vegades en una sola frase plena de significació i de suggerències.

La trama una mica gris de tota la novella és esmaltada per diàlegs i observacions dels protagonistes que destaquen per la seva gràcia trobada, sembla, sense esforç.

La Biblioteca Univers, amb aquesta bella traducció de Ferran Soldevila, uneix el nom de Maurois a la llista dels més famosos autors estrangers que ha traduït al català.

GUILLEM FORTEZA.—*Les determinants gòtiques de la Catedral de Mallorca.*—Palma de Mallorca.—30 pp.

Encara que Guillem Forteza sigui un dels que vetllen el foc sagrat de l'autèntic esperit de Mallorca i que han votat la seva obra més sentida a les mateixes directrius que nosaltres perseguim, i encara que se tracti d'un treball aparegut a LA NOSTRA TERRA, cal que registrem l'aparició d'aquest opuscle, en el qual els coneixements tècnics i els intel·ligents estudis del notable arquitecte són aplicats a tractar de la nostra Catedral.

No incorrerem en l'equivocació de voler jutjar el treball, ja que, a més d'ésser conegut (és el que va publicar-se en el nostre número extraordinari dedicat al Centenari de la Conquesta), ens reconeixem faltats de base tècnica.

El treball va acompanyat de dos plans i dues fotografies que completen el text.

—Miquel Puigserver i Llabrés, que ens ha donat estimables narracions que acrediten les seves condicions d'escriptor de costums, ha fet també les seves armes en el teatre, i l'èxit l'ha acompanyat.

Darrerament, ha editat la seva comèdia en tres actes "El metge nou" i ens plau acusar rebut de l'exemplar que ens ha enviat, tot renovant l'enhorabona per la seva aportació a l'obra de la literatura i el teatre ben nostre.

—Queden en cartera per parlar-ne en el número vinent: "Llibre d'imatges", publicat dins la col·lecció de *La Revista*, obra deguda a un jove escriptor català que es troba actualment a Mallorca, M. Planas Bach, el qual acusa una finíssima sensibilitat; va prologada per J. Ferran i Mayoral.

I "Revisió de valors del segle dinou" que enclou, a més d'aquest, altres quatre assaigs, deguts a un dels homes més importants de la Catalunya actual: Pere Coromines.—R. R. T.

B. ROSSELLÓ PORCEL.—*Los Poetas.*—Antologia de poetas mallorquines. Selección y Prólogo de...—Portada e ilustraciones de Orbezo.—Madrid.

Sèrie de follets de divulgació literària per públic de quiosc (any III, n.º 86, 29 març 1930) aquest, dedicat a la poesia de la nostra terra, duu 64 pàgines de versos en castellà, part originals i part, la major, traduïts dels nostres poetes. Els grans noms hi són tots. Manquen, entre els passats, Picó i Campamar, G. Forteza, J. Ll. Estelrich, Orlandis, i, més ençà, Tous i Maroto, Caimari, Antoni M.ª Peña, tots amb llibres publicats. A la darrera pàgina, en canvi, s'han introduït uns versos

d'un tal Altet y Ruate, perfectament desconegut en qualsevol indret del Parnàs insular, que dóna fe, apart de les incorreccions tipogràfiques, de la descurança editorial d'aquesta casta de publicacions. Les il·lustracions, poqueta cosa ferm.

B. Rosselló i Porcel, autor de bon nombre de les traduccions castellanques del volumet, hi ha posat un pròleg on estudia la gran figura literària de Costa i Llobera. I al final esmenta la raó d'ésser de l'obra aquesta: donar a conèixer la poesia mallorquina més enllà de les terres on és parlat el català.—P.

JOAN AMADES.—*Éssers fantàstics*.—80 pp.—*La Sardana*.—157 pp. + 4 il·lustracions.—Barcelona.

L'activitat d'aquest notable folklorista ha quedat una vegada més de manifest amb l'aparició gairebé simultània d'aquests dos llibres, extret el primer del XV "Butlletí de Dialectologia Catalana", i premiat el segon en el I Concurs literari convocat pel "Foment de la Sardana", de Barcelona. Cada u d'ells surt, doncs, ben avalat a la llum pública.

"Éssers fantàstics" és un aplec d'estudis ben interessants sobre els éssers sobrenaturals que han arrelat en la ment del nostre poble i apareixen en els contes i llegendes.

L'autor del recull ha procurat reunir el major nombre de dades referents a aquest aspecte de la rondallística i, classificant-les, ha pogut presentar al lector els *follets*, *aloges*, *maneirons*, *diables boiets encantats*, *dracs*, *nitus*, *sirenes*, etc., amb totes llurs característiques i tal com els veu la imaginació popular.

De caient ben divers és l'altre llibre, "La Sardana", publicat en la Biblioteca del mateix nom.

En ell Amades no solament fa història d'aquesta dansa i de les vicissituds que ha passat, sinó que, procedint amb mètode científic, comença per estudiar-ne els seus antecedents amb les danses astronòmiques i màgiques i amb la dansa fàlica representada en la pintura rupestre de Cogul.

Menciona, després, el període històric de la sardana (segles XVI i XVII) per explicar, finalment, el pas de la sardana curta a la sardana llarga, la transformació de la cobla deguda a Pep Ventura i la troballa, per part de Miquel Pardas, de les regles ordenant els repartiments dels compassos finals, circumstàncies que, juntes, han donat l'estructura actual a la dansa catalana.

Així ha estat com aquest ball ha arribat a considerar-se com a característic de Catalunya, com a ball nacional. I, amb tot, per les seves àrees geogràfiques i pels seus orígens, altres balls, el *Ball pla*, la *Bolangerera* o *Balanguera*, el *Ballet*, etc., tenien almenys iguals mèrits que la sardana per a simbolitzar la nostra raça.

El llibre acaba amb una sèrie de dades referents a etimologia (Marian Aguiló escrigué sempre *cerdana*, probablement amb encert), extensió geogràfica, iconografia, bibliografia etc., que completen aquest notable estudi monogràfic.—E. P.

RECULLS DE FORA

Al bell mig de la febre de reorganització de les forces polítiques a Catalunya, tan natural després de l'abstinència vergonyant dels sis darrera anys, ha estat llançada aquesta noble crida pels iniciadors de la nova entitat *Palestra*:

“ALS JOVES DE CATALUNYA

Fa temps que hom pregunta a la joventut on va i que aquesta contesta diversament amb paraules. Creiem, però, que ja ha arribat l'hora que el jovent es posi en marxa i demostrï pràcticament amb fets cap on va.

Sis anys i mig de dictadura no passen debades. Els qui ja abans d'ells tenien ideals—i entre aquests posem en primer terme el patriòtic—ara els posseeixen refermats. Els qui no en tenien—perquè mai no s'havien preocupat de tenir-ne o perquè tot just eren adolescents—continuen en llur majoria mancats d'ells.

Precisar i enrobutir els ideals dels primers amb el contacte i l'organització, i difondre'ls entre els darrers, és la tasca que ens hem imposat complint així, en aquest aspecte i en aquest moment de desorientació entre la joventut, amb el deure que tots tenim de servir a la Pàtria.

La nostra finalitat és promoure un moviment de la joventut catalana, amb tota l'activitat i l'empenta de la gent jove, per al seu propi millorament en tots els aspectes, moral, intel·lectual, social i físic, i desvetllar el seu interès per a totes les causes nobles.

Voldríem ésser comptats entre els qui més reconeixen la importància dels principis polítics—que cadascú de nosaltres particularment professa—, però creiem també que en un poble com el nostre, pel damunt dels matisos polítics hi ha una causa essencial de reivindicació pairal que és la que més poderosament atreu els nostres entusiasmes.

Palestra, l'organització que ara iniciem, neix precisament consagrada al culte d'aquesta causa, per respecte a la qual deixem de banda entre nosaltres totes les opinions que en altres camps polítics, socials o econòmics podrien separar-nos.

La nostra actuació volem que sigui ben amplament patriòtica i educadora i que es desenrotlli al marge de les de caràcter polític. Per això, la nostra crida va adreçada sense distincions a tots els joves de Catalunya que estiguin d'acord amb aquesta orientació de generosa col·laboració i sentin el desig de perfeccionar-se i de contribuir al millorament.

Volem que el nostre sigui un moviment de joventut, amb tota la fortitud, optimisme i esperit combatiu que la caracteritza. Per això l'entitat que ens aplega porta el nom clàssic de *Palestra*, el lloc on s'aplegaven els atletes per a lluitar i on esperem que s'aplegarà ara el nostre jovent per

entrenar el seu esperit i sostenir els seus ideals, sotmés a la contenció que evita desfogaments estèrils i amb la disciplina que escau a la moderna joventut educada en l'esport.

Palestra no pretèn pas ésser un nou clos. Estem convençuts que un dels més greus defectes del nostre és la disgregació i per això declarem des de bon principi que està oberta als patriotes de tots els sectors i que el nostre sincer desig és coordinar i relligar cadascuna de les seves futures activitats amb les de totes les altres entitats o agrupaments que es proposin fins similars.

Creiem urgent atendre la tasca de fer conèixer la nostra terra, la seva llengua, la seva història i la seva cultura a les joves promocions, coneixements que per força es veieren privats durant els darrers anys. Cal propagar entre elles l'ús en totes les ocasions i sota totes les formes de la nostra llengua i difondre el considerar-la com a lligam de germanor real i efectiu entre totes les terres on és parlada. Cal insistir en la difusió entre nosaltres de tot el que sigui nostre, des de les manifestacions espirituals als productes materials, i ajuntar al costat dels estudis de tots els aspectes de la nostra cultura els de la nostra economia i de les seves possibilitats, estudis aquests darrers que ens han d'ajudar a veure clar el camí a seguir.

Davant de recents experiències i enyorant el perdut tremp de caràcter del nostre poble, ha estat aspiració constant de les darreres promocions d'atendre a llur formació moral. Molts de llurs sectors han arribat al convenciment que el redreçament col·lectiu sols podrà venir després del resorgiment de les antigues virtuts morals de la nostra gent. Contribuir, doncs, a combatre la inhibició, l'escepticisme, la disgregació i la feblesa moral i a pujar una generació sana i forta de cos i d'esperit, optimista i coratjosa, disciplinada i amb capacitat per a fer prevaler la pròpia voluntat, enèrgica i ferma en les seves conviccions, ha d'ésser una de les finalitats fonamentals de *Palestra*. Una vasta i sostinguda campanya de conferències i cursets per tot Catalunya, l'organització de converses, cercles d'estudis i debats, publicacions, etc., són, entre altres, alguns dels mitjans que pensem utilitzar.

No pot oblidar-se una acció tan important com la de l'educació física del nostre jovent, si bé en aquest camp la nostra tasca serà fàcil coordinant-la amb la que ja duen a terme diverses entitats de diferents sectors esportius.

Moviment per al millorament de la joventut caldrà cercar-lo també en el camp social, amb campanyes higièniques i profilàctiques, curant de la protecció legal de la joventut i del seu treball, d'assegurances i assistència mèdica, d'una intensa actuació en els mitjans obrers, etc.

És tota la joventut del nostre poble la que ha de prendre part en aquest moviment i per això ens adrecem a tots els joves catalans, de totes les poblacions, de totes les classes socials i de totes les idees polítiques per tal que acudin a *Palestra*. Solament una condició exigim: la fermesa de les conviccions patriòtiques. Cal que en l'actuació col·lectiva fem sentir l'alenada viril i optimista del jovent.

Per tal d'obtenir la major eficàcia de la seva obra, *Palestra* crearà delegacions fora de Barcelona, en el major nombre possible de pobles de la nostra terra.

Però, des del primer moment i sense esperar que les delegacions restin organitzades, ens adrecem a tots els joves, a tots els nuclis de jovent, entitats culturals, sardanistes, esportives, excursionistes, orfeons, cooperatives, sindicats, etc., etc., i d'una manera especial a tota la Premsa catalana, que estigui d'acord amb les orientacions de *Palestra*, invitant-los a adherir-se

ja des d'ara a la seva obra patriòtica i educativa, adreçant-se per escrit a les oficines, Casp, 12 (Edifici Tívoli), primer pis, lletra I".

* * *

Un dels aconteixements més simpàtics que poguéssim presenciar foren les festes de confraternitat que tengueren lloc a Barcelona amb motiu de la visita dels intellectuals castellans el 23 del passat març. Hi anaren invitats pels catalans, que freturaven d'agrair públicament als seus col·legues d'enllà de l'Ebre el gest de simpatia que tengueren amb ells arran de l'escomesa incivil de la dictadura contra la llengua catalana.

La visita tengué caràcter oficial. Els visitants, una seixantena, foren rebuts i obsequiats per l'Ajuntament i la Diputació; assistiren a un concert de l'Orfeó Català al Palau Nacional de l'Exposició; anaren a Sitges; i se'ls donà un banquet al Ritz, que fou l'acte més important, pels discursos que s'hi pronunciaren. Parlaren els Srs. A. Jiménez Caballero, P. Sainz Rodríguez, Dr. G. Marañón, Ferran de los Rios, J. Ortega i Gasset, Ossorio i Gallardo i R. Menéndez Pidal per part dels visitants; oferí l'homenatge el Prof. Serra Hunter, i parlà també, pels catalans, el Dr. A. Pi i Sunyer.

Sense caure en la candidesa de creure en taumatúrgies improvisables, actes com aquest, com tots els qui tendeixen a una més perfecta coneixença mútua, són creditors a la nostra més franca adhesió, i no mereixen sinó lloances. Naturalment, l'A B C de Madrid n'ha aprofitat l'ocasió per esquinçar-se, una volta més, les farisàiques vestidures, i qualcú més li ha fet cor. Raó de més, és clar, per creure que es tracta d'una cosa a l'hora.

* * *

Una de les més immediates conseqüències de aquesta visita col·lectiva, foren les declaracions del Prof. Menéndez Pidal, Director de la R. A. E. sobre el català a l'escola i el dret dels nins de Catalunya a ésser ensenyats en la seva llengua, que per tractar-se de qui les va fer tenen tota la importància.

Altra cosa que sembla poder-se derivar de la reunió, és la demanda feta al Govern per la R. A. E. sobre derogació del decret que creà les places d'acadèmics *regionales*, que al cap d'avall, volent ésser un afalag, resulta que no afalagaven ni els de Madrid ni els de les regions, com era natural.

* * *

Fa enguany dos mil anys de la naixença de Publi Virgili Maró, i res no demostra millor potser, la magnitud i l'altíssima qualitat de la glòria del gran llatí, que el fervor amb què tot el món literari s'aparella per commemorar el bimilenari. A les nacions llatines especialment, i a Itàlia en primer terme, tothom pensa a quedar bé. A la seva pàtria van a plantar una gran extensió de bosc, en les frondes del qual, en ésser crescut, el vent cantarà les lloances del poeta.

I apart d'això, faran encara a Itàlia moltes coses més. L'Acadèmia Italiana ha obert un concurs per un cant llatí i la música d'un himne; l'Estat italià reproduirà en edició facsímil, el famós codex virgilià tretzcentista de la Laurenziana. L'Acadèmia de Màntua prepara una edició dels poemes i un volum d'estudis virgilians. S'encunyarà una medalla del bimilenari. A tot arreu se preparen conferències, i a totes les escoles d'Itàlia es dedicarà un dia a il·lustrar davant els alumnes la figura del cantor de l'Eneida.

I encara, són tractats i posats a l'hora amb la més amorosa cura els

llocs i els monuments que ell coneixé i cantà: l'Acròpolis de l'antiga Cuma, sota la qual l'obria l'antre de la Sibilla; la tomba del fundador de l'Imperi Romà; el solar de l'antiga Ardea, pàtria de Turnus, explorada de nou.

* * *

A Roma se constituí l'any passat una important associació d'estudis mediterranis: *Associazione Internazionale degli Studi Mediterranei*, que té el seu domicili a la Villa Celimontana, i que enguany, pel març, ha publicat el primer número del seu *Bollettino*, interessant nova revista d'arqueologia mediterrània. És en aquesta obra de gran importància la col·laboració anglo-saxona. Els treballs van en italià i en anglès.

* * *

Poc més tard que En Riber, prengué possessió, el 24 de març, del seu silló d'acadèmic de la R. A. E. a Madrid, el Dr. Antoni Rubió i Lluch, el nostre amic i gran amic de Mallorca, el qual llegí el seu interessant i substancial discurs sobre el tema: *Del nom i de la unitat literària de la llengua catalana*.

* * *

Un dels fets més notables d'aquesta constant i perenne evolució política de la humanitat que haurà estat donat de presenciar als nostres temps, són segurament les transformacions dels anomenats *dominions* britànics. Hem vist com han anat les coses al Canadà i a Austràlia, per exemple. A la Índia Anglesa fa temps que la situació és delicada i ara darrerament s'ha aguditzat de mala manera. El líder nacionalista Gandhi, nomenat dictador del poble pel Congrés Nacional Indi, presentà al Virrei Lord Irwin 11 demandes que, en ésser rebutjades, motivaren la famosa campanya de desobediència civil i revolució pacífica començada el 1.er d'abril, que és una de les grans curiositats actuals de la opinió internacional. Per nosaltres, l'èxit, a la llarga, no és dubtós. Passarà més temps o menys, però les coses vives tenen sempre el triomf assegurat. El mateix Gandhi, d'altra banda, ha descrit en una frase magnífica l'objectiu immediat del seu moviment, en dir: "la nostra actual campanya no és per a obtenir la llibertat ara mateix, sinó per a fornir al poble els mitjans de conquerir-la".

* * *

Després de tres mesos de feina ha estat clausurada i signat el protocol final de la Conferència de Londres pel desarmament naval, que, per iniciativa del *premier* laborista Mac Donald fou convocada arran d'haver-se establert la paritat anglo-nordamericana. Amb la participació de cinc potències, Anglaterra, França, Itàlia, Nordamèrica i el Japó, el món ha tornat a sentir parlar de supressió d'armaments, de submarins, de pactes i arbitratges. I si davant la magnificència de certs parlaments havia donat ales exagerades a l'optimisme, potser accentuà, en canvi, el pessimisme davant altres incompatibilitats i reserves que es presentaren.

Tot amb tot, cal no perdre de vista que, contra el que pensa certa gent, de pau i desarmament no se'n parla mai massa. I que per aquest camí és de beneir fins el resultat que més insignificant puga semblar.

* * *

El món comença a ésser vell. Cent anys passen amb un no-res, i els centenaris s'encalquen que és un gust. Avui en dia un *snob* de centenaris a penes si donaria l'abast volent assistir a totes les commemoracions. I totes elles importants. Vetaquí que si fa dos mil anys que va nèixer Virgili, honor suprem de la raça llatina, en fa ja cent que neixia Frederic Mistral, un dels valors més purs i exquisits de la mateixa raça.

A Cannes tengueren lloc, el 7 del passat abril, les festes del centenari, amb la representació de vint nacions,—la d'Espanya, era ostentada pel Comte de Güell, Batle de Barcelona,—i amb assistència de la vídua del poeta. Fou solemnement inaugurat un monument al gran cantor de la Provença, aquell qui, amb les seves obres, un de tan alt i *œre perennius* n'aixecava a la seva terra i a la seva llengua.

Una vegada més, el nostre agraïment per les vostres versions mistralianes, homenatge perenne, oh Maria Antònia nostra!

***

També enguany és el centenari primer del Romanticisme. Realment, un moviment d'idees com aquest és de difícil reducció a una data precisa. En 1827 aparegué el prefaci del *Cromwell* que fou la proclama del nou corrent. Del 1830, són però, la primera representació d'*Hernani*, els *Contes d'Espagne* de Musset, les *Harmonies* de Lamartine.

A Barcelona s'ha començat a solemnitzar el centenari aquest, amb una sèrie de conferències que inaugurà Blanca Selva: *El Romanticisme en la música* i que han seguit fins ara Amadeu Vives, i Baltasar Samper: *Robert Schumann, mestre de bon gust*.

***

La Biblioteca Reial de Copenhaguen ha obert una exposició Andersen, on s'exhibeixen llibres, manuscrits, estampes etc. consagrada exclusivament a l'inefable contista, ídol de la infantesa universal, la memòria del qual és venerada en el seu país. Al port de Copenhaguen, damunt una roca, vora el mar, ha estat erigida enguany, amb motiu de les festes del 125e aniversari de Hans Christian Andersen, una estàtua personificant una de les sirenes dels famosos contes de fades.

***

El premi Massana, 20.000 ptes. per la millor obra d'indumentària o iconografia de Catalunya, ha estat adjudicat als *Retaules Catalans de pedra*, del nostre amic el Sr. Agustí Duran i Sanpere, Director de l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona. La nostra felicitació.

***

La revista parisenca *Les Documents* acostumaa de fer balanços sobre l'èxit editorial dels llibres diversos editats a Europa. En un dels darrers, el primer lloc fou per "Les Dictadures" de Cambó, amb l'afegitó que la diferència amb el que el seguia en segon lloc era bastant major que d'ordinari.

***

"Travel", magazine neoyorquí, duia en el seu número de desembre

1929 (pàgines 26-30, 50) un article signat Ruth Harris Bell, sobre Mallorca: *The Pageantry of Life in Majorca*. L'article va il·lustrat amb onze belles fotografies de coses de Pollença i duu aquests subtítols: *A Land of Festivals and Medieval Traditions. Carnival Week and Its Processions. Some charming Customs of the Peasantry.*

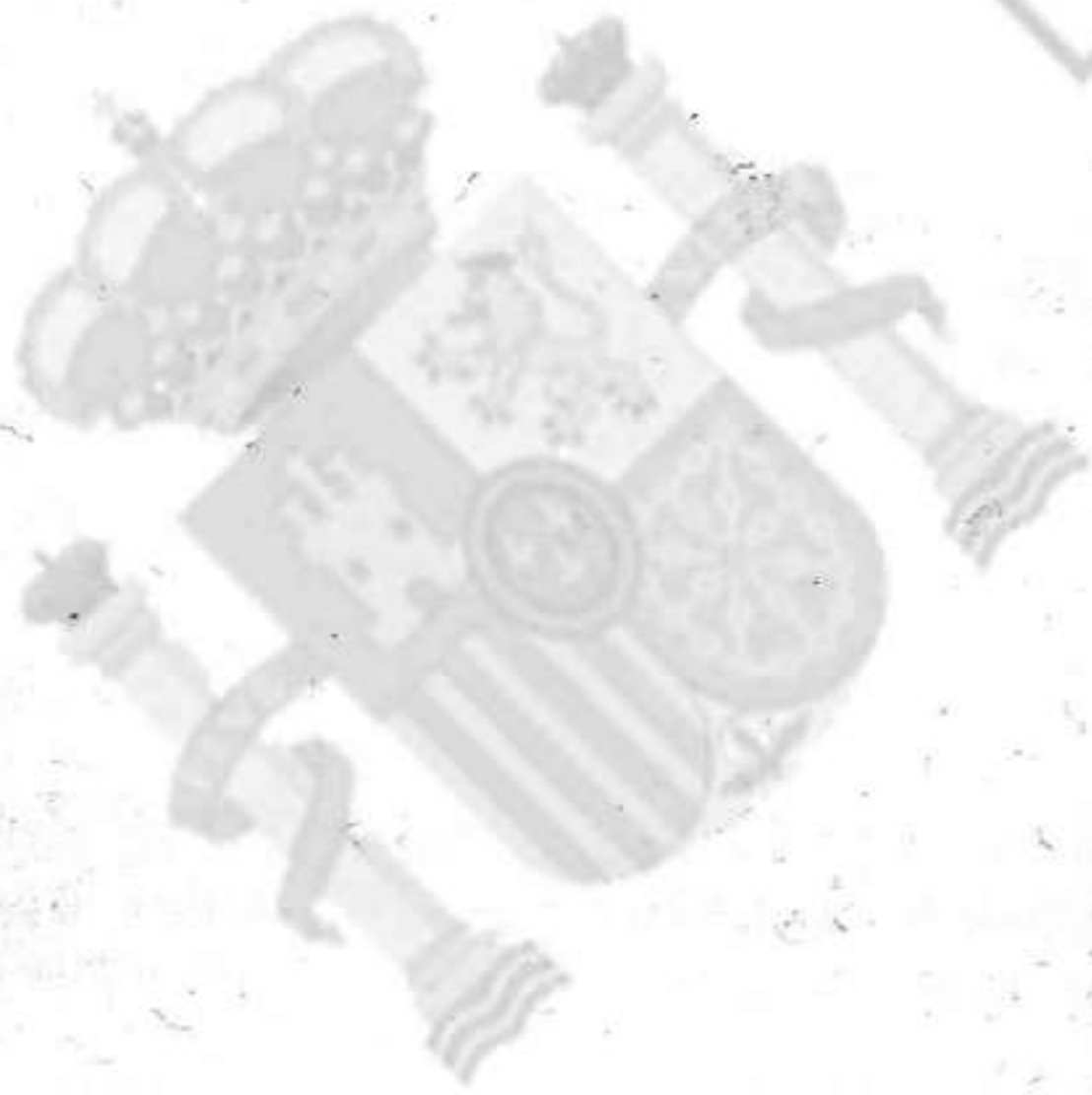
***

Dia 5 del passat mes de març tengué lloc a Londres la venda dels marbres antics que formaven la col·lecció Lansdowne. Aquesta col·lecció, formada a mitjans del s. XVIII per l'avi de lord Lansdowne, lord Shelburne, constava actualment de 121 números. La subhasta pròduí, en conjunt, la suma de 68.502 lliures esterlines, o sien, al canvi actual, de 2.771.578 pessetes.

No deim que la col·lecció Despuig fos la col·lecció Lansdowne. Amb tot, era i és una col·lecció important de marbres clàssics. I fa pena de veure la situació actual i les vicissituds que ha hagut de sofrir, durant aquests darrers temps d'obres, a la casa de la Ciutat. Actualment, al mig d'un saló de lectura. ¿És aquesta la manera de tractar aquestes coses?

***

Clausurada la gran exposició de pintura italiana a Londres, el 4 de maig s'inaugura al "Victoria and Albert Museum", una exposició de l'art medieval anglès que durarà fins al vinent setembre.

N O T I C I A R I

TURISME

Han ancorat a la nostra badia: el paquebot alemany "Monte Olivia" amb 959 turistes; "Stella Polari" motonau noruega i els yachts anglesos "Tiercel", "Thelassa" i el vapor "Corinthia".

Fou crescut el nombre de turistes venguts a nostra illa amb motiu de les festes pasquals, per tal de contemplar les belleses naturals i les funcions religioses, pròpies del temps, que tanta fama han assolit.

Al començ de la Gran Via s'és obert un saló de té i bar amb el nom de "Formentor". És un dels establiments de més luxe de Ciutat, únic en la seva classe. El propietari Sr. R. Ludwig es proposa que sia un centre de reunió i alhora d'atracció per al turista, ofrenant a aquest i a la societat ciutadana el confort delicat de les grans capitals. Cap detall de modernitat no és oblidat en dit saló, com tampoc la nota mallorquina en l'ornamentació i moblatge, tasca encomenada a un artista tan competent com el Sr. Costa (Picarol).

S'ha constituït també una societat "Born, S. A." qui acaba de comprar el casal que ocupà llarg temps "La Veda". Una brigada d'obriers està ja enfeïnada desmuntant la terrassa i les dependències que donaven al carrer, per tal d'edificar damunt el solar un nou edifici, que aixoplugarà un Caf -Restaurant, Saló de té, Saló de Cinema i Concerts. Aix , la societat esmentada es proposa dotar la ciutat d'aquells factors, propis de tota població moderna i progressiva.

UN RODAMON

 s estat aquí el periodista alemany Charles Alfred qui dóna la volta al món estudiant l'esport, la llengua i folklore de les terres visitades.

HOSTES IL·LUSTRES

Ho foren el P. Nemesi Ota o S. J. i el compositor català Joan B. Lambert en viatge d'estudi i esbargiment.

També ha estat entre nosaltres l'illustre Dr. Edouard Claparède, professor de Psicologia de la Universitat de Ginebra i fundador de l'Institut J. J. Rousseau de Ciències de l'Educació. El Dr. Claparède és potser avui la primera personalitat mundial de la Psicologia i Pedagogia experimentals.

PREMSA

El sindicat de comissionistes i representants de comerç de la ciutat ha començat a publicar la revista "El Intermediario" portaveu dels seus interessos.

IV CONGRÉS D'HISTÒRIA DE LA CORONA D'ARAGÓ

La Comissió executiva ha començat la tasca d'organització del Congrés amb gran activitat. A hores d'ara té impresos el segell oficial, obra de N'Antoni Jiménez, el cartell i programa que s'escamparan profusament. Sembla que les autoritats han promès ajudar moralment i material el congrés que s'ha de celebrar a Mallorca l'any vinent.

LA REFORMA DEL BATXILLERAT

A pres del Ministre d'Instrucció Pública se congregà el claustre de catedràtics del nostre Institut per tal d'acordar les millores que podrien posar-se en pràctica ja durant el curs actual, que són restablir els examens per assignatures com també per grups i per revàlida, al voler dels alumnes, amb qualificació vàlida.

Quant al batxillerat universitari fou de parer d'aconsellar els examens de revàlida i per grups amb validesa, davant els catedràtics dels Instituts. Demés, amb caràcter permanent, demanar la implantació del batxillerat únic, restabliment del reglament d'examens de 1901, amb la subsegüent modificació del pla d'estudis i de l'horari de classes, puix l'organització dictatorial, com no podia menys de succeir, malmenava la vida escolar.

EXPOSICIÓ DE VIDRES

Ha estat molt lloada i visitada la collecció presentada per l'artista Careres a les Galeries Costa, de cent models ben interessants de vidres mallorquins esmaltats. Ens plau que la indústria vidriera a Mallorca vagi fent rebrostar els antics lloers.

LA CANONITZACIÓ DE LA BEATA

Amb motiu de tan faust aconteixement se congregà a Valldemossa la Junta organitzadora i estudià la manera de commemorar-lo el més dignament possible. Entre altres coses se té en projecte de restaurar la capella de la Beata, instal·lada a la casa que habita i a més la celebració d'un certamen literari, cavalcada i altres festes.

BOYS - SCOUTS

Procedent de París és arribada una excursió de *boys* uniformats, sota la direcció del Rnt. Dr. Juglar i el Cap Mr. Farte Gex.

A fora porta aixecaren el campament, montant algunes tendes de campanya.

CONFERÈNCIA

A l'"Ateneo" l'advocada Clara Campoamor donà una conferència sobre "La Emancipación de la mujer". Començà lloant la Societat i seguí parlant de la inferioritat de la dona, principalment la casada, que per cert no li ve de la nostra legislació foral.

Després de la vetllada la Junta Directiva de l'"Ateneo" obsequià l'excursió de senyorettes madrilenyes i a llur director Sr. Odón de Buen amb un *cock-tail*. ¿Mostra d'emancipació? ¿Qui pot dir-ho?

LA FONT DE LES TORTUGUES

L'Ajuntament actual ha tengut el bon sentit de llevar els abeuredorets

que el seu antecessor col·locà entorn de la font en competència pueril amb les fonts lluminoses de l'Exposició de Barcelona. Nosaltres a temps ja en parlarem humorísticament de tan genial pensada *dernier cri*, estil directori, i una de les obres que es feren per commemorar pobrissonament ¡ai las! el centenari de la Conquesta. Amb això la font ha recobrat l'aspecte normal i es troba alleugerida d'aquella argolla vermellosa que la voltava, amb crudel desfici.

A més, els veïnats hi han guanyat sota l'aspecte higiènic, car l'aigua romania embassada i era malolent, segons ens informen. D'això no ens estranyam car ho eren malolents gairebé totes les obres portades a terme durant sis anys de canibalisme dictatorial.

EXCURSIÓ DE METGES

Després d'haver-se celebrat el segon Congrés d'estudis mèdics vengueren a Mallorca un gran nombre de metges—més de dos-cents,—francesos, anglesos, alemanys i espanyols, que hi prengueren part.

Al "Círculo Mallorquí" el Dr. Sainz de los Terreros féu un parlament sobre la importància i influència del clima en el tractament i curació de les malalties. Esmenta el cas d'una atlota mallorquina qui en anar a Madrid es sentí atacada d'una afecció pulmonar i curà retornada a la seva pàtria.

Parlà després l'Inspector Provincial Sr. Durich, tot donant la benvinguda als congressistes i lloant les condicions climatològiques de la illa. Segons les estadístiques, són les Balears la província de menys mortalitat. Respecte a la tuberculosi, és semblant a Dinamarca, la nació europea menys flagellada per tal malaltia. La proporció és d'uns 9'50 per 10.000. I encara confia que minvi aquesta proporció quan els treballs realitzats per l'Institut aconseguixin llur eficàcia.

Adan Diehl convidà els congressistes al seu hotel Formentor on admiraren les belleses del paisatge i pogueren lloar la gentilesa del propietari. Al vespre, al casal de la Ciutat, foren obsequiats els metges amb un *lunch* per l'Ajuntament i la Diputació.

El Dr. Maneru digué en el seu parlament que se n'anava conquistat per la benvolença i atencions de les Autoritats. El Batle elogià l'obra dels viatges mèdics, puix demostren que fins en les hores de descans treballen per al progrés i per la humanitat; que a Mallorca, per circumstàncies especials, és allà on es sent la solidaritat universal per damunt les fronteres i afegí que la poca mortalitat és deguda a la serra que empara la illa dels vents de tramuntana. Invita els hostes a retornar per conèixer els covals, les cales, els penyalars i el camps.

CONFERÈNCIES

Al "Colegio Médico" donà una conferència el Dr. D. Joan Torres sobre "La meua opinió del que deu significar Caubet en la lluita antituberculosa a Mallorca".

Començà dient que la idea motriu en la fundació del Preventori-Sanatori fou la de tornar al treball aquells infants que per ésser fills de tuberculosos corren perill d'heretar tan terrible malaltia. ¿S'atenyerà, però, tan bell ideal? demana. Després recorda que l'escola alemanya admet l'esquema de Rauwe per explicar l'evolució de la tuberculosi. Al període primari ve la primera lesió, en el segon s'esdevenen les formes heterogènies, que per ésser tancades no tenen gaire importància. Al tercer pertany el que s'ano-

mena tisi localitzada, o tuberculosi pulmonar, que comença a l'adult entorn dels 18 als 20 anys. Els tuberculosos "oberts" són agents de gran difusió de la malaltia. El tractament modern es caracteritza per la tendència a transformar-los en "tancats" i per tant en posar-los en condició de curació i els mitjans de què es conté són el pneumotorax, frenicectòmia, oleotòrax, etc., tractament solament possible en un Hospital-Sanatori, gràcies al qual es pot aconseguir que un cert nombre de joves, després de mig any es vegin transmudats de tísics "oberts" en "tancats" i recobra la capacitat per al treball en la proporció d'un vuitanta per cent. Segons dades de l'Institut d'Higiene es troben a Mallorca uns 4.000 tuberculosos, dels quals en podem suposar la meitat "oberts" pertanyents a altres tantes famílies en les quals hi ha un o dos infants.

Així tendrem que més de 2.000 nins hauran d'ésser emparats del medi familiar contagiós. Llavors ¿què pot resoldre Caubet? Aquest sols pot agombolar 100 infants, nombre petit, comparat amb la necessitat evident. El Preventori seria eficaç si pogués donar empar a tots els infants que ho necessiten i retenir-los fins i tant hagués desaparescuda la causa.

Per això millor seria arreplegar el major nombre de tuberculosos "oberts" a un Hospital-Sanatori, tractar-los pel procediment de colapsoteràpia, fins a tornar-los "tancats" no perillosos, i retornar-los al treball. A més, o bé es deu tenir indefinidament els cent infants i així es crea una minoria privilegiada, en bé de la qual se gastaren els milions, o bé deuen ésser renovellats, i així retornen al perill, sens haver-se aconseguit res.

Si les Autoritats se'n preocupassen més d'aquestes coses a Mallorca, n'hi hauria prou amb aixecar, segons la temporada, a qualsevol platja o pinar una partida de tendes plegadisses, on els nins poguessen estar a l'aire lliure, sota la direcció d'un metge i un mestre, creant-se així unes colònies que bé serien uns preventoris ideals. Fins i tant no se tengui la solució oficial de l'hospitalització i tractament dels tuberculosos "oberts" opina el Dr. Torres que Caubet hauria d'ésser un Hospital-Sanatori.

La senyoreta Sofia Cortès, delegada per l'"Acción Femenina", de Barcelona, donà al "Círculo Mallorquí" una interessantíssima conferència sobre l'aportació que cal fer la dona mallorquina de les seves peculiars activitats a l'exhibició que l'esmentada entitat es proposa portar a terme, a l'Exposició de Barcelona.

L'"Acción" a més del millorament moral de la dona treballa intensament per donar a conèixer el que ha fet i el que podria fer. La conferència, bella de forma i de contingut fou llargament aplaudida per la selecta concurrència.

MÉS CONFERÈNCIES

Foren donades a la "Casa del Poble" les següents conferències per bons amics nostres que contribuïren, amb el seu esforç, a la difusió de la cultura entre els nostres obrers.

En Miquel Massutí parlà d'"Un problema de biologia marina de gran aplicació industrial"; En Joan I. Valentí tractà del problema de l'"Alcoholisme: exposició i lluita"; la conferència donada a Ciutat per En Francesc de S. Aguiló versà sobre "Ciutadania" i a la "Casa del Poble", de Lluchmajor, sobre "Llibertat i Cultura"; i el tema de la peroració del Dr. Emili Darder fou: "L'avenç de la Sanitat i de la Democràcia".

Totes aquestes conferències de divulgació van ésser interessantíssimes i seguides amb gran atenció pel nombrós auditori.

LECTURES DE POESIES

El mestre en Gai Saber, Sr. Tous i Maroto, féu al "Circulo Mallorquin" un recital de poesies, explicant abans la gènesi de cadascuna. Recità Enyorança, A la Verge de Lluch, Estiu, Sonets, Visió dels pins, la Lletania dels Rosers i altres.

Aquestes composicions de gran inspiració i delicadesa, segellades amb l'encuny de distinció tan pròpia de la producció d'aquest poeta, foren escoltades amb fruició pel públic.

L'exquisit poeta En Miquel Ferrà, aprofitant la curta estada de vacances a Mallorca, llegí també al gran saló de festes de la nostra primera societat ciutadana una partida de poesies que arreplegà en el darrer volum publicat "A mig camí". Encara que no fossen inèdites, la nombrosa i selecta concurrència les escoltà amb interès renovellat i assaborí la poesia regalada que rajava de cada una d'elles. L'aplaudiment i les felicitacions que rebia l'amic a l'acabament foren el millor premi que li atorgaven els assistents a la vetllada, de vera delectança espiritual.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

Redacció:

Carrer de *Palacio*, 91. — Ciutat de Mallorca

ADMINISTRADOR:

JOAN FERRER I SERRA

Administració:

Jaume II, 10, Llibreria. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER. — SANT FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA